

Remete Farkas László

Élmény és valóság

REJTÉLYES ÉLMÉNYEK, avagy
Barangolás az élet ismeretlen ösvényein

Ezoterikus sorozat
2. könyv

Tézisregény

Képzelet?
Deja vu érzés?
Előző élet emlékei?
Emlék vagy képzelet?
Rögeszme vagy megérzés?
Véletlen vagy hatodik érzék?
Megmagyarázhatatlan élmény?
Különös találkozás vagy képzelgés?

KÉZIRAT

Budapest, 2003.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	4
1. Fejezet: Emlék és valóság	4
1.1. <i>Deja vu, azaz ez már megtörtént velem</i>	4
a) Emlékfoszlányok.....	5
b) Első igazi „deja vu”	6
c) Felsőtárkányi emlék	6
d) Műszaki-tudományos „deja vu”	7
1.2. <i>Előző élet emlékei?</i>	7
a) Leningrádi séta.....	7
b) Fájdalomra emlékezve.....	8
1.3. <i>Emlékkép-torzulások</i>	9
a) Felidézési problémák.....	9
b) Érzékelési problémák	10
c) Tér- és időkeveredés.....	10
2. Fejezet: Képzelet és valóság	11
2.1. <i>Véletlen vagy távolbalátás?</i>	11
a) Elképzelt kirándulás	11
b) Terepszemle-gyakorlat	11
c) Szerencse vagy telepátia?	12
2.2. <i>Alkotó képzelet</i>	12
a) Kutató képzelet	13
b) Újító képzelet.....	14
3. Fejezet: Hatodik érzék	14
3.1. <i>Megmagyarázhatatlan megérzések</i>	15
a) Szokványos megérzések	15
b) Sorsfordító megérzések	16
c) Feladatmegoldó megérzések.....	16
3.2. <i>Váratlan előérzetek</i>	16
a) Szokványos előérzetek	17
b) Veszélyhelyzetek megérzése	17
3.3. <i>Idegcsillapító kétségek</i>	18
a) Szokványos kétségek.....	18
b) Személyiségformáló kétségek.....	19
3.4. <i>Rögeszme vagy megérzés?</i>	19
a) Vízözön, vagy ahogy megálmodtam	20
b) Nukleáris hajtóanyag?	21
4. Fejezet: Megmagyarázhatatlan élmények	21
4.1. <i>Különös jelenségek</i>	22
a) Mint a kígyó.....	22
b) Ismeretlen zajok.....	22
c) Egy érzékeny műszer kilengései	23
d) Itt nyomom, ott fáj	23
e) Fej vagy írás, meglepő eredményekkel	24
f) Fény az égen.....	24
g) Gömbvillám vagy valami más?	24

4.2. <i>Eltérítések</i>	25
a) Elvesztett idő.....	25
b) Ugrás a tér-időben?	26
c) Zavaros zivatar.....	26
5. Fejezet: Különös találkozások.....	26
5.1. <i>Meglepő megnyilvánulások</i>	27
a) Hangok a sötétben	27
b) Láthatatlan társbérő.....	27
c) Ismeretlen vendég	28
5.2. <i>Barátságos szellemek</i>	28
a) Egy öreg házaspár	28
b) Feketeruhás asszony.....	29
c) Tündéri tanácsok?	29
5.3. <i>Beszélgetés halottakkal</i>	30
a) Találkozás apósommal	30
b) Halott költözése	31
c) Felkavaró rokonlátogatás.....	31
Befejezés	32
Jegyzék.....	33
Életút	33
Alkotások.....	34

Bevezetés

Élményeink gyakran okoznak meglepetéseket. Nem csak azért, mert megrághatnak minket visszaemlékezéseink, hanem azért is, mert élményeink néha igencsak eltérhetnek a valóságtól, illetve az elfogadott tudományos magyarázatoktól. Különösen azok az élményeink, amelyek nem illeszkednek az életünk során felhalmozódott tapasztalatokhoz, vagy olyan meglepő eseményekhez kapcsolódnak, amelyek megtörténtét mások erős kétségekkel fogadnák.

E kötet olyan élményeim leírását tárja olvasói elé, amelyek első pillantásra talán hihetetlennek tűnhetnek. Holott bizonyára mindenki átélt már valami hasonlót, de talán nem fordított kellő figyelmet saját élményeinek átgondolására. Nem titkolom, hogy az itt közzétett élményeimet figyelemfelkeltésnek is szánom, jelezve, hogy az életben megtapasztaltak nem mindig illeszkednek a hagyományosan megszokott, hivatalosan elfogadott vagy divatosan előretörő világszemléletekbe. Az egyéni élmények ugyanis rendkívül változatosak és sajátosan eltérők lehetnek, ezért nehezen szoríthatók be a megszokott gondolati keretek közé. Ne szégyelljük különbözőségünket, másokétól eltérő élményeinket, hanem elgondolkodjunk és próbáljunk önmagunk számára megnyugtató magyarázatot találni.

1. Fejezet: Emlék és valóság

Az emlékezés lényege: a megtörtént események és az érzékelt sajátosságok felidézése. Ez mindenki számára ismerős lelki folyamat, az emberi lét egyik alapvető sajátossága. Ha csak erről lenne szó, akkor szót sem érdemelne az egész. Ugyanis, nemritkán felidéződnek bennünk olyan emlékek is, amelyek valahogy nem illenek bele ebbe a sémába, és idegesítő kérdésekkel szolgálnak, mint például: emlékezhetünk-e olyanra, ami nem történt meg velünk? Igen? Vagy ha nem, akkor mégis miért igen? Így viszont már érdemes néhány sort áldozni az ilyen furcsa és megmagyarázhatatlan emlékképekre is.

1.1. Deja vu, azaz ez már megtörtént velem...

A „deja vu” (már láttam) élménnyel szinte mindenki találkozott. Egy olyan élmény, amikor úgy érezzük, hogy korábban már jártunk egy olyan helyen, ahol – tudomásunk szerint – még soha nem jártunk, járhattunk. Más szóval olyan dolgot érzünk ismerősnek, amellyel azelőtt nem találkoztunk, illetve (a hagyományos felfogás) szerint nem találkozhattunk volna. Nem kívánok belebonyolódni abba a feltételezésbe, hogy vajon a „deja vu” élmény bizonyítéku szolgálhat akár a reinkarnációra is (?), mert ez túlzóan általános és nem mindig igazolható feltételezés lehet. „Deja vu” élmény ugyanis az érzékelő személy saját élet-idejéből is származhat. Az ilyen esetek pedig már nem a reinkarnációval, hanem speciális pszichikai folyamatokkal (például: asszociációval, tudat alatti távolba látással) magyarázhatók.

A „deja vu” élmények közé olyanokat célszerű besorolni, amelyeknél a saját életben szerzett közvetlen információk, emlékek, tapasztalatok, stb. teljes mértékben kizárhatók. Ellenkező esetben „deja vu” élménynek tűnhetnek az egyértelmű visszaemlékezések is, például: előzőleg képen látott hely felismerése a valóságban, gyermekkorban látott épület felismerése felnőtt korban stb. De az ilyen élmény egyszerű felidézés, ez nem „deja vu”!

a) Emlékfoszlányok

Gyakran tapasztalható, hogy a „deja vu” érzések szinte csak villanások, és egy-egy apróságra vonatkoznak. Leggyakoribb ilyen jellegű élmény, amikor hirtelen olyan érzés kerít hatalmába: mintha már jártam volna itt..., mintha láttam, találkoztunk volna..., mintha megéreztem volna, merre kell menni..., szinte éreztem, hogy ez fog történni... És sorolhatnánk a hasonló és igen gyakori élményeket. De ezek többsége nem igazi „deja vu”, mert gyakran kimutatható valamilyen hasonlósági kapcsolat más személlyel, hellyel, tárggyal vagy eseménnyel.

Rendszerint az olyan „deja vu” érzések értelmezése okoz problémát, amelyekre nehezen vagy egyáltalán nem lehet találni egyértelmű és okszerű magyarázatot. Példaként bemutatok néhány „deja vu”-szilánkot élményvilágomból, megjelölve a magyarázatot nehezítő tényeket.

Ötéves koromban történt. Édesapám először visz el a Fővárosi Vidámparkba. Minden új, érdekes és félelmetes... *„kivéve a régi körhintát. A lovak, a hintők, az aranyozás és a tükrök... mintha, már láttam volna. És az a verkliszertű zene is nagyon ismerős volt”*. Tény, hogy addig halvány fogalmam sem volt e hinta létezéséről. Annak ellenére, hogy tetszett és csodáltam, soha nem szerettem rá felülni. Valahogy mindig rosszul éreztem magamat rajta.

Hétéves koromban történt. Édesapámmal a Budai várban sétálunk. Az Úri utcában hirtelen megláttam egy ülőfülkés kapualjat. *„Úgy érzem, mintha már jártam volna itt. De akkor nem volt ennyire lepusztulva. Akkor mintha emberek üldögéltek volna a kőfülkékben, talán beszélgettek, és valamit iszogattak. Úgy emlékeztem, hogy egy pinceajtónak is kell lenni valahol...”* és az érzés itt megszakadt. Tény, hogy addig ilyen kőfülkét sohasem láttam. Azt sem tudtam, hogy mikor és mi célból használták azokat.

Nyolcéves koromban egy iskolai rendezvény keretében meglátogattuk a Nemzeti Múzeumot, *„amelyik belülről nagyon ismerősnek tűnt. Mintha már jártam volna ott. Viszont emlékeimben egyáltalán nem hasonlított múzeumra. Inkább egy régi könyvtár, hangversenyerem vagy kis színház, és egy antikvárium... keverékére. Ugyanakkor nagyon pontosan fel tudtam idézni a főbb helyiségek elrendeződését, sőt a termek díszítése is ismerősnek tűnt...”* Tény, hogy addig soha sem jártam a Nemzeti Múzeumban, és a történetéről sem volt ismeretem.

Kilencéves koromban Édesapám elvitt a Pál-völgyi cseppkőbarlangba. *„A Szépvölgyi úti kőfejtői rész, de még barlang bejárata előtti lejárata is nagyon ismerősnek tűnt. A barlang bejárata talán másmilyennek tűnt volna, viszont a Lóczy-terem és a Színház-terem már nem hatott az újdonság erejével”*. Tény, hogy addig soha sem jártam a Pál-völgyi barlangban. Viszont, az ottani idegenvezető bizonygatásainak ellenére sem sikerült elosztatni azt a megmagyarázhatatlan érzésemet, miszerint a Pál-völgyi és a Mátyás-hegyi barlangok között kell lennie valamilyen átjárható összeköttetésnek.

Tizennégy éves koromban – életemben először – részt vettem a budapesti, VII. kerületi kémia tanulmányi versenyen. A verseny során kétszer éreztem, hogy ami történik, az mintha már megtörtént volna velem. Első ízben a második kémia-feladatnál tapasztaltam ezt az érzést... *„amikor szinte megéreztem, hogy a tercier-kalciumfoszfát szerkezeti képletének lerajzolása lesz a feladat”*, illetve másodízben az eredményhirdetéskor... *„amikor kihírdették, hogy az első helyen végeztem, és a többi győztes is nagyon ismerősnek tűnt”*, holott azelőtt egyikkel sem találkoztam, sőt mindegyikük más-más kerületi iskolába járt.

Tizenhat éves koromban lelkes „országépítő” gimnazistaként két hetet töltöttem el Kiskunhalas környékén, a tanyarészen, egy kis tó melletti termelőszövetkezeti majorságban települt építőtáborban, ahol.... *„az első pillanattól úgy éreztem, mintha már jártam volna arra, a*

környék ismerősnek tűnt, főleg a tóparti rész és a mellette elterülő legelő”. Tény, hogy életemben soha sem jártam arrafelé, de még az alföldi termelőszövetkezeti és tanyasi élet és környezet sem volt ismerős számomra.

Tizenhét éves koromban egy hétvégi kirándulást tettünk néhány ismerősömmel Húvösvölgy felé. A túra szokványos volt, már számtalanszor jártam arrafelé. Mátyás király vadaskertjének régi helye és falmaradványai sem voltak ismeretlenek számomra. De hirtelen *„olyan érzésem támadt, mintha valamikor olyan régen is jártam volna már itt, amikor a fal sokkal hosszabb, több km hosszú és legalább 2,5-3 m magas volt. És mintha egy boltíves bejáratra is emlékeztem volna, amelyet akkor nem találtunk*”. Tény, hogy nem járhattam a helyszínen abban az időben, amikor a falat olyan állapotban láthattam volna, mint amilyenre emlékeztem. Viszont, azóta sem tudom *„kiverni a fejemből ezt a látomást*”, holott már több mint húsz éve nem voltam a helyszínen. Úgy érzem, kell ott lenni valahol egy boltíves kapumaradványának.

Huszonkilenc éves voltam, amikor szakmai kiküldetés keretében, több napot eltölthettem a Csúvas Autonóm Köztársaságban. Környezet idegen volt számomra, de az ottani *„őslakosfalusiak” valahogy nagyon ismerősnek tűntek*.” Hasonlót éreztem néhány hónap múlva, amikor a Mordvin Autonóm Köztársaságba utazva megtekintettem az ottani központi Néprajzi Múzeumot. Tény, hogy addig azon a vidéken soha sem jártam, a mordvin és csúvas nép is teljesen ismeretlen volt számomra.

Harmincöt éves koromban, Indiában járva, megtekintettem a Delhiben épített baháista Lótusz-templomot. A templom, de *leginkább rendezett parkja – megmagyarázhatatlanul ismerősnek tűnt* – holott azelőtt még csak nem is hallottam erről a vallásról, templomát még fényképről sem ismertem. Igaz, negyedik gimnazistaként egyszer álmodtam egy hasonló épületről, de az is jóval előbb történt, mint a templom felépítése.

b) Első igazi „deja vu”

Úgy 5 éves lehettem, amikor először tapasztaltam egy igazi „deja vu” élményt, meghökkentő bizonyossággal. Az eset önmagában banális, egy akkoriban szokványos vállalati, a „Vasasok” szakszervezetének turista szakosztálya által szervezett, hétvégi kiránduláshoz kapcsolódott, ahová Édesapámmal magával vitt. Az esemény azért is felejthetetlen élmény, mert életemben először akkor vettem részt egy közel 35 km-es hegyi túrán. Az élményem jelentőségét még inkább fokozta az ott bevillanó „deja vu”.

Halványan emlékszem, vasárnap kora reggel Nógrádon keresztül Drégelypalánkra indultunk. A faluból egy poros földút vezetett felfelé, egy emelkedőre. Az út szélén füves rész, ahol helybéli gyerekek és idősebb emberek libákat legeltettek. *„Felkaptatva az emelkedőre, hirtelen úgy éreztem, hogy már jártam erre felé. A várrom ismerősnek tűnt, de mintha nagyobbra emlékeztem volna. Édesapámmal körbejártuk a romokat. Szinte éreztem, hogy merre kell menni, merre kanyaroghatnak a falmaradványok, hogy hol lehetett a kapu, hol állhattak a tornyok. Minden olyan ismerősnek tűnt, de olybá tűnt, mintha a várat nemcsak lerombolni akarták volna, hanem el is akarták volna temetni.*” A falu viszont már nem volt ismerős. Talán néhány ház esetében éreztem, hogy *„annak ott van a helye”*.

c) Felsőtárkányi emlék

Tíz évesen, egy osztálykirándulás keretében három napot töltöttünk Egerben. Ekkor tettünk egy délutáni kirándulást Felsőtárkányba, ahol sajátos élményben volt részem.

Ahogy leszálltunk az autóbusról, éreztem, „.... hogy már jártam itt. Az erdő, a tó, a kőbányások által lefejtett sziklaoldal és a kiépített csillepálya... mind-mind rendkívül ismerősnek tűnt. Sőt annál többnek, mert még az utak kanyarulatát, a csillék útvonalát, a vágány környezetét is fel tudtam idézni. Még meglepőbb volt, hogy a fehéres, esetenként sárgás vagy világos-vöröses foltokkal tarkított, helyenként morzsalékos bányakőzet sem okozott meglepetést, mintha már azt is láttam volna. Olyan érzésem volt, mintha néhány hónappal előbb már jártam volna ott. Annyira frissek és pontosak voltak az érzéseim és megérzéseim. „ Amikor erről beszéltem osztálytársaimnak, természetesen nem hitték el. Azt mondták: biztosan már jártam ott, csak eltitkolom,... vagy azért hazudozok, hogy valamivel kitűnjek, magamra vonjam a figyelmüket.

A helyzet és élmény értelmezéséhez feltétlenül meg kell említeni, hogy azelőtt soha sem jártam Felsőtárkányban. Később – mintegy húsz év elteltével – újra ellátogattam oda. Sajnos akkorra a környék már alaposan megváltozott. A sok új üdülőépület, az átalakult kőbánya és a megváltoztatott környezet már csak nyomokban emlékeztetett a régi „deja vu”-re.

d) Műszaki-tudományos „deja vu”

Huszonnégy éves voltam, amikor egy továbbképzés keretében – az elsők között – több hónapot töltöttem külföldön azért, hogy egy új harckocsi kezelését és alkalmazását megtanuljam. A T-72M harckocsi akkor újdonságnak számított és Magyarországon teljesen ismeretlen volt. Telt-múlt az idő, a továbbképzés szépen haladt a terv szerint. Amikor tematikában a harckocsi fegyverzetét célon tartó automatikához értünk, hirtelen belém villant az érzés..., „hogy a berendezés megmagyarázhatatlanul ismerős, ezt már látnom kellett valahol. Nemcsak látnom, hanem tanulmányoznom és használnom. A felismerés annyira erős és megalapozott volt, hogy a kapcsolási rajzra rápillantva azonnal átláttam és éreztem ennek a bonyolult rendszernek a működését, sőt magának a rendszernek a kezelése sem okozott gondot. Azonnal tudtam, mit és hol kell működtetnem.”.

Ez az érzés igen nehezen magyarázható. A szóban forgó berendezés ugyanis egy szigorúan titkos külföldi fejlesztés eredményeként jött létre, amelyről addig az időpontig hazánkban senki sem rendelkezett érdemi információval. Főleg én nem, aki frissen végzett tisztként csak egy senki voltam az akkori „gépezetben”. Nem szólva arról, hogy ahol én „mozoghattam”, ott nem lehetett ilyen információhoz hozzájutni. Akkortájt még a témához értő hazai szakembert vagy irodalmat sem lehetett találni. Megjegyzem: ezt az érzést kiváltó berendezés belső felépítése és elektronikája alaposan eltért az általam addig megismerhető berendezésektől.

1.2. Előző élet emlékei?

A „deja vu” élmények egy része nagyon nehezen magyarázható a valós élményeken alapuló asszociációkkal és hasonlóságokkal. Különösen, ha olyan szituációhoz vagy objektumhoz kötődik a „deja vu” élmény, amelyet elvileg nem ismerhettünk meg a saját életünkben. Vagyis máshol, másként vagy máskor kellett volna élnünk ahhoz, hogy az élményt kiváltó emléképpel rendelkezessünk. A következőkben olyan „deja vu” élményeket kívánok bemutatni, amelyeknél az ilyesfajta visszaemlékezés lehetősége gyakorlatilag kizárható.

a) Leningrádi séta

1974 júniusában furcsa élményben volt részem. Egy tanulmányi kirándulás keretében évfolyamtársaimmal három napot töltöttem el Leningrádban (mai nevén: Szentpétervár).

A leningrádi sétánk legemlékezetesebb pillanata egy „deja vu” élmény volt. Az emlék igen sajátos szituációban aktivizálódott. „Leningrádba érkezésünket követően a Moszkvai-pályaudvarról autóbusszal indultunk egy szervezetszerű városnézésre. Mivel akkoriban a fotózásért szinte megszállottként rajongtam, ezért nem kedveltem az irányított-csoportos városnézéseket. Némi alkudozás után sikerült az autóbust megállítani és egyik akkori barátommal – akit szintén a „fotózás és filmezés megszállottjaként” (igaz más szavakkal kifejezve) tartottak számon – végre leszakadhattunk a csoportunkról. Valahol a Szaltikova-Scsedrina környékén kiraktak minket a buszról. Térkép és helyismeret nélkül belevágtunk a nagyvilágba. Kis utcákon keresztül bolyongtunk, fényképeztük a szebbnél szebb és érdekesebb épület-homlokzatokat... közben egyre inkább erősödött bennünk az a felismerés, hogy bizony, eltévedtünk. Néhány utcasarkot haladva, hirtelen ismerőssé vált számomra a városrész. *MINTHA MÁR JÁRTAM VOLNA ITT!* Barátom kétségeitől kísérve átvettem az irányítást. Elindultunk, és előre megmondtam, hogy hová fogunk kijutni, például: ha a következő sarokra érünk, ott jobbra kell fordulni, ahol egy ilyen és ilyesféle háromemeletes ház fog állni, majd tovább kell mennünk, és körülbelül a második saroknál ki kell jutnunk a Néva partjára... és így tovább.” És így is történt, bárminemű segítség nélkül megtaláltam a helyes utat.

A barátom megrökönyödésére hamarosan a Néva partjára értünk, valahol a Robespierre-ről elnevezett parti sétány környékén, közel a Lityejnij sugárúthoz, és a Néva-elágazásnál megpillantottuk az Auróra-cirkálót. De ez a városrész, a Lityejnij-híd és környéke már nem volt ismerős. „A Kutuzov parti sétány mentén haladva, hamarosan elértük a Gribojedov-csatornát, ahol a hely ismét ismerőssé kezdett válni. A csatornát átszelő Kazányi-híd felé haladva hamarosan megpillantottuk a Vértő Megváltó templomát, és néhány utcasarkon át megint ismerős volt a környék, különösen az apró csatornahidak.”... majd tovább haladva minden újjá és ismeretlenné vált.

Mielőtt bárkiben kétely merülne fel, kijelentem, hogy soha azelőtt, illetve azt követően nem jártam Leningrádban (illetve Szentpétervárott), sőt Leningrádról szóló útikönyveket és fotókat sem tanulmányoztam. A helyszín pontosabb beazonosíthatósága végett az akkori (vagyis nem a mostani) utcamegnevezéseket használtam. Természetesen a barátom, aki részese volt ennek az élménynek – finoman szólva – szkeptikusan fogadta észrevételeimet, de az élmény engem is felkavart. Mivel ideológiailag akkoriban még őszinte meggyőződéssel a „marxizmus és leninizmus talaján álltunk” ezért materialista beállítódottságunknak gondot okozott a jelenség „ésszerű” megmagyarázása. De inkább csak nekem. Barátom „materialista magyarázata” szerint talán egy hasonló helyre emlékeztethetett a környék, vagy előzőleg „betanultam” Leningrád térképét, hogy megtréfálhassam.

b) Fájdalomra emlékezve

Nemrég egy fájdalmas és fölöttébb kellemetlen élményben volt részem. A 2003. évi nyári Sziget Fesztivál egyik zöld-udvari szervezőjeként – a rendezvény első napján – banális módon megcsúsztam a sáros úton. A nézelődők számára mulatságosnak tűnő esésem eredményeként a jobb bokám több darabra tört, így „szigetelés” helyett a kórházban múltattam az időt.

Nem részletezem a fájdalmat, a mentő kiérkezése körüli huzavonákat, a kórházba szállítást és a műtétet, valamint a csontfúrás-csavarozás felejthetetlen élményeit. Sokkal inkább meglepett az, hogy a *műtét utáni fájdalomérzetek kavalkádja meglepően ismerősnek tűnt számomra. Mintha már átéltem volna valami hasonlót.* Annak ellenére, hogy előzőleg soha sem volt csonttörésem vagy repedésem, sőt még az egyszerű ficam is ismeretlen volt számomra. Vajon honnan emlékezhettem annyira élethűen a gyógyulást kísérő szaggató-lüktető fájdalmakra, a vérbőség okozta feszítő érzésekre, és a sebláz okozta rosszulletekre?

1.3. Emlékkép-torzulások

Emléktorzulás esetén a felidézett vagy spontán megjelent emlékképek (képzelődés-elemek) eltérnek a reális alapot képező valóságos helyzettől. A gyakorlatban szinte minden esetben fellép valamilyen emlékkép-torzulás, ugyanakkor a torzulások mértéke és jellege nem mindig magyarázható a megfigyelés vagy a felidézés pontatlanságával.

a) Felidézési problémák

Emléktorzulások esetében gyakori jelenség a méretbeli torzulás. Ennek lényege, hogy az emlékképben felidéződő objektum jellemzői vagy érzelmi hatása eltér az emlékképet megalapozó valóságos-eredeti állapottól. Leggyakoribb eltérés a méretek nagysága (*kisebbre emlékeztem*), a fények és színek jellege (*világosabbnak, más színűnek tűnt*), és az időtartamok hosszúsága (*gyorsabbnak gondoltam*) esetében érzékelhető. Szinte általános, hogy az emlékképek részlet-dússága (mintázat, formai pontosság), egymáshoz viszonyított arányai az emlékképek többségében igen elnagyoltan jelentkeznek. Vagyis csak megfelelő megfigyelő- és memorizáló képesség esetén várható csak az emlékképek viszonylag pontos felidézése.

Az ilyen jellegű torzulásra példaként hozható egy régi élményem, amikor: felnőttként sok-sok év után visszatértem gyermekkorom egyik emlékeztető színhelyére, és... „*az az emeletes ház, amelyik gyermekkoromban hatalmasnak és díszesnek tűnt, csalódást váltott ki bennem, mert dísztelennek és alacsonynak tűnt*”. De van még a gyűjteményemben néhány emléktorzulás...

Előfordul, hogy idegen szöveg fordításakor *egyes szavak értelmére rosszul emlékszem, annak ellenére, hogy valamikor a helyesen tanultam meg*. Ilyenkor mindig zavarban vagyok, és próbálok rájönni okára (más szóhoz hasonlóság, hangulati ütközés, hangtani illesztetlenség?).

Előfordul, hogy néha rosszul emlékszem arra, hogy *milyen irányba kell nyitni és zárni az egyik egy ritkán használt és nem szokványos helyzetben felszerelt vízcsapot*. Annak ellenére, hogy minden használat során ezt alkalmam volt megtapasztalni, és elméletben is tudom.

Időnként előfordul, hogy egy *gyakran használt számot pontatlanul idézek fel, úgy, hogy a számsoron belül két számot felcserélek. Vagy, a PIN kód beütésekor hirtelen nem jut eszembe a szám*. Mindez annak ellenére, hogy az adott számot szinte naponta használok.

Nagy ritkán megtörtént, hogy szövegíráskor – egy szóban (pl.: áldás helyet ádlás) – *betűcserét vétettem, amelyet többszöri elolvasás esetén sem vettem észre*. Mintha olvasáskor az agyam az ismert szövegben átsiklott volna a hibán, azzal a képpel pótolva, amelyet leírni akartam.

Másokkal is előfordul, hogy *valamit elteszek, majd amikor szükségem lenne rá, rossz helyen keresem, mert az emlékezetem szerint oda tettem*. Tipikus példa: kimentett file utáni kutatás a könyvtárakban. Mintha az értelemi cselekvés információja más elv szerint tárolódna, torzulna.

Ugyancsak gyakori az emlékképek felidézésénél, hogy a részlethiányokon az emlékezés könnyen átsiklik. Emlékelem-hiány esetén az emlékképben a lyukak kipótlódnak (például: semleges képelemekkel) vagy kifoltozódnak (például: odaillő hasonló elem beillesztésével). Tipikus példa, amikor egy tömegrendezvényt idézünk fel. Mivel nem emlékszünk (nem emlékezhetünk) minden résztvevőre, ezért az emlékképünkben a tömegjelenetet vagy arctalan tömeggel helyettesítjük, vagy konkrét-ismerős személyekből építjük fel.

Erre példa az 1985. évi április 4-ei ünnepségünk, ahol munkatársaimmal nagy előléptetési bulit tartottunk. Tíz évvel később, amikor ismét találkoztunk, felidéztük ezt a mulatságot. Ahányan voltunk, annyiféleképpen emlékeztünk vissza. Egyikünk az időpontokban, másik a sorrendekben tévedett. Volt, aki emlékezete szerint olyannal is beszélt, aki ott sem lehetett. Néhányunk az érdekes sztorijukat mintha egy másik rendezvényből „emelték volna át”. Egyeseknél az események megszépültek, másoknál a sérelmek torz képei is rögzültek.

b) Érzékelési problémák

Az emlékképek időbeni pontosságát nagyban befolyásolja az, hogy az emlékezés nem más, mint az emlékelem valamilyen időrendi sorrendbe állítása. Ez azt jelenti, hogy valamely emlékelem hiánya (kimaradása) esetén nincs mit besorolni. Vagyis egy megtörtént esemény felidézése során lepörgetett emlékkép időtartama gyakran kevesebb lesz, mint az alapot képező valóságos esemény valódi időtartama. Pontosabban: a rövid időtartamú esemény felidézése általában aránytalanul több időt igényel, mint egy hosszabb időtartamú esemény felidézése. Erre kiváló példa, amikor egy filmet próbálunk elmesélni ismerősünknek. Rövidebb idő alatt meséljük el a filmet, mint amennyi időbe tartott annak megtekintése. Ugyanakkor egy villámlás szavakkal történő leírása lényegesen több időt igényel, mint amennyi idő alatt a villámlás lezajlott.

Gyakran tapasztaltam, *hogy a tétlen várakozás ideje sokkal hosszabbnak tűnik a valóságosnál, ugyanakkor a cselekvő-pörgő időszak ideje gyakran sokkal rövidebbnek.* Jó példa erre: a vizsga előtti várakozás és a vizsga időtartama közötti aránytalanság-érzet. Vagy az unalmas és szórakoztató előadások időtartam-érzete. Mint a kényszerből és hobbiból végzett munkánál.

Illatok, ízek esetében az emlékkép felidézése a többség számára nehezebb (egyes tudósok szerint lehetetlen) feladat. A felidezés alatt ez esetben az illat vagy íz újraérzését vagy megéreztetését értem. Megjegyzem, hogy ez idáig illatot csak néhány esetben, ízt pedig egyáltalán nem sikerült (kivéve a betegségekre utaló fémes ízt) ébrenléti állapotban felidézni. De ez lehet az én hiányosságom is, mert állítólag vannak, akik erre is képesek.

c) Tér- és időkeveredés

Az emléktorzulások másféle – ugyanakkor igen gyakori sajátossága – a tér- és időkeveredés. E jelenség abban nyilvánul meg, hogy az emlékképekben (különösen az ilyen jellegű képzelgésekben, álmokban) olyan elemek is összekapcsolódhatnak, amelyek térben vagy időben nem tartoznak egymáshoz. Ez a jelenség álmok esetében igen gyakori. Gondoljunk csak arra, hogy álmunkban egyszerre lehetünk együtt akár rég meghalt és új születű rokonainkkal.

Az emléktorzulás, az álmok során tudatosuló emlékképek esetében inkább érdekesek, mint érdemiak. Ébrenléti állapotú emlékezés esetén az emléktorzulás már komoly problémát okozhat. Gondoljunk csak arra, milyen következményei lehetnek egy emléktorzulásnak, ha vészhelyzetben egy feladat pontos végrehajtási sorrendjére kellene visszaemlékeznünk, vagy ha bűncselekmény felidézésekor következne be az emléktorzulás.

A tér- és/vagy idő keveredése az emlékekben igen gyakori jelenség, ha viszonylag régi és nagy létszámú eseményt próbálunk felidézni. Például: lakodalom, jubileumi családi ünnep, temetés stb. Valamint olyan események felidézésekor, ahol erőteljes érzelmi hatás alá kerültünk és a figyelmünk beszűkült. Ilyenkor az elménk hajlamos arra (tudat alatt), hogy az eseményeket nem a valóságos történés, hanem a fontosságuk szerint rendszerezze.

2. Fejezet: Képzelet és valóság

Általános megfogalmazással a képzelet: egy olyan lelki folyamat, amely eredményeként a tudatunkban új képeket alkotunk. A szakemberek többsége ehhez még azt is hozzáteszi, hogy az új képek alkotása *az általunk ismert valóságelemek alapján* történik. Nem kívánok hozzáértőkkel vitatkozni, de szerintem pontosabb lenne a valóságelemek helyett a pontosabb tudatelemek kifejezést használni. Hiszen az agyunkban lévő információ nem biztos, hogy mindig a valóságot tükrözi (gondoljunk csak a vasorrú bábára, hétfejű sárkányra).

Ha ilyen egyszerű lenne az emlékezés – vagyis, hogy a megismert képek elemeiből egy új képet alkotunk – akkor ez nem elegendő ok az írásra. Viszont, ha olyasvalamit is el tudnánk képzelni, amiről nem lehet tudomásunk, vagy ha valóságelemek nélkül is lehetséges lenne a képzelet... akkor ez érdekes kérdéseket vethetne fel a hivatalos álláspontok tarthatóságáról.

2.1. Véletlen vagy távolbalátás?

A távolbalátás lehetőségét – vagyis az ismert érzékszervek érzékelési hatókörén kívüli események és objektumok megfigyelhetőségét – a hivatalos tudományos álláspontot képviselők általában szkeptikusan fogadják. Nem kívánok vitatkozni a különböző álláspontok harcosaival. Ugyanakkor reménykedem, hogy a következőkben kifejtett néhány személyes élményem talán hozzáegíthet a különböző álláspontok tisztázásához.

a) Elképzelt kirándulás

Ez az élményem még ifjúkoromból származik. Úgy 9 éves lehettem, amikor Édesapámmal elhatároztuk, hogy az egyik hét végén nagyobb túrát teszünk a Rám-szakadék környékén. Mint általában, a kirándulást előzőleg alaposan megterveztük, hosszasan tanulmányozva a rendelkezésre álló turista-térképeket. Izgatottan vártam a kirándulást, sokat töprengtem azon, hogy milyen is lehet az a szakadék.

A túra számomra meglepetést okozott.... *ahogy Dobogókőre értünk, és leszálltunk az autóbusról, minden olyan ismerősnek tűnt. OLYANNAK, AMILYENNEK ELŐZETESEN ELKÉPZELTEM! Még a turistaház-közei forrás sem okozott meglepetést. Rám-szakadékhoz vezető út is ismerős volt, akárcsak a szakadék, a maga omladozó oldalfalaival, vaslétraíval. Szinte előre éreztem az útfordulókat. Még a Dömösre vezető szakadéki kijáró sem okozott meglepetést...* de a Dömösön átvezető út és a Duna-parti rész már teljesen ismeretlenül hatott.

b) Terepszemle-gyakorlat

A következőkben leírt élményem szorosan kapcsolódik az ifjúkori katonai felkészítésemhez. Akkoriban negyedéves hallgatója voltam a Moszkvai „Malinovszkij” Páncélos Katonai Akadémiának és egy hadsereg szintű harcászati-hadműveleti tevékenységeket imitáló hadgyakorlaton vettem részt. Meglepő élményem ehhez a gyakorlathoz kapcsolódik, Moszkvától északra 45-60 km, a Leningrád felé vezető műút vonalában.

Harcászati feladatként egy harckocsizó ezred teljes védelmi rendszerét kellett mindössze egy nap alatt megterveznem, valamint társaimmal mindezt a térképen rögzíteni, és a szükséges intézkedéseket kidolgozni. Megfeszített munkával és néhány órás késéssel sikerült is a

feladatot megoldanunk. Egész éjszaka is szinte csak ez a feladat járt az eszemben, így csak néhány óra alvásra volt időm. Többször úgy éreztem, hogy a térkép nem a valóságos állapotokat jelzi, ezért a megérzéseimet is igyekeztem a feladat megoldásához felhasználni. Másnap a döntőkökkel megtekintettük a terepet és személyesen be kellett számolnom az általam kidolgozott védelem felépítéséről. *Legnagyobb megdöbbenésemre, az általam elképzelt terep rendkívül hasonlított a valóságos viszonyokhoz, még a főbb tájékoztató és tereppontok is olyanok tűntek, mint ahogy azokat előző nap elképzeltem. Ismerősek voltak az ösvények és fordulók is. Pontosabb térkép formálódott a képzeletemben, mint a kapott térkép.*

Mindez azért okozott számomra meglepetést, mert a rendelkezésemre álló katonai térkép a 25 évvel azelőtti állapotokat tükrözte, és még azokat is jelentős torzulással. Ugyancsak meglepett, hogy az általam kidolgozott védelmi rendszer nagyon hasonlított az 1944. év végén a szovjetek által ott alkalmazott védelmi megoldáshoz azzal az eltéréssel, hogy én a saját változatomnál több védelmi lépcsőt terveztem, illetve megszerveztem az esetlegesen átszakadó védelmi lépcsőben résztvevők gyors visszavonhatóságát is.

c) Szerencse vagy telepátia?

Parapszichológiai meghatározás szerint a telepátia egy olyan jelenség, amikor két vagy több személy képes bárminemű, az érzékszervek által létesített összeköttetésben lenni (közvetlenül vagy közbensőeszközök igénybevételével). Mondanom sem kell, hogy a telepátia a hagyományos tudományos felfogást képviselők szemében egyfajta botránykönek tekinthető. Nem kívánok állást foglalni az egymásnak feszülő véleményekről, inkább egy személyes példát kívánok bemutatni, amely valamelyik fél véleményét erősítheti vagy segíthet a probléma tisztázásában. Tény, hogy a bemutatott élmény és eredmény nem szigorú kísérleti körülmények között született.

Időpont: 2002. november 22. péntek. A történet inkább játéknak indult. Egy pszichikus gyógyító ismerősömmel a telepáciáról beszélgettünk. Aggályaimat fejeztem ki a témával kapcsolatosan. A pro-kontra vita lezárásaként megállapodtunk abban, hogy ismerősöm éjfélről szombat éjjel egy óráig „telepatikusan hívni fog”, és egy ábrát küld át nekem. Az én feladatom az volt, hogy jegyezzem fel, mikor érzem a „hívást”, majd rajzoljam le az ábrát, amit telepatikusan nekem „küld”. Ő szintén lejegyzí a „küldés” időpontját és lerajzolja az általa „elküldött” ábrát. Majd ezt mindketten borítékoljuk.

Következő hét elején megtekintettük a jegyzeteinket. Az eredmény megdöbbentő volt számomra. Bár a küldés időpontjára 7 percnél későbbi időpontot jegyeztem fel, a küldött és az általam vett ábra – egy kelta kereszt (☸) – formailag igen, méretarányaiban nagyjából megegyezett. Számomra az okozott nagyobb meglepetést, hogy a vétel időpontjában nem éreztem olyat, amit megszólításnak nevezhető. A jelenség leginkább egy erős gyanúnak tűnt.

Több, hasonló kísérletet próbáltam elvégezni, ilyesfajta élményt átélni-felidézni, de sajnos a próbálkozások – a leírtakon kívül – nem vezettek eredményre. Ugyanakkor, több esetben sikerült megérezni, hogy hozzám közelálló személy adott időben mit tesz, vagy mit tervez. De valószínűleg ez már más terület, talán emberismeret és logika.

2.2. Alkotó képzelet

Az alkotó képzelet mindenki számára ismert lépcség-jelenség. E nélkül elképzelhetetlen a tevékenységek megtervezése, új eszközök és megoldások kitalálása, illetve rendszerek és

folyamatok működésének felismerése, valamint összefüggések feltárása, stb. Általános fel-fogás szerint az alkotó képzelet az alkotó személy ismereteire, intuícióira és logikai művele-teire alapozódik, vagyis a képzelet eredménye az alkotó személy feladatmegoldó képességeit tükrözi, illetve annak eredményeként jön létre. Az alkotó képzelet által létrehozott kép egyúttal magán viseli az alkotó ismereti és logikai hiányosságait, tévedéseit is.

Az alkotó képzelet megnyilvánulása lényegesen nagyobb figyelmet érdemel akkor, ha az alkotás olyan ismeretek vagy összefüggések eredményeként jön létre, amelyekkel az alkotó nem rendelkezik, illetve amelyről nem lehet tudomása. Ilyenkor ugyanis, valamiféle meg-érzésről beszélhetünk. Vagyis a csodálkozást az válthatja ki, hogy az alkotó olyan ismeretet alkalmaz, amivel ő nem rendelkezhet.

a) Kutató képzelet

Több mint két évtizeden át foglalkoztam tudományos kutatás-fejlesztéssel és korszerűsítéssel (modernizálással). Ez idő alatt, többször tapasztaltam, hogy egy új megoldás elképzeléskor esetenként olyan „ismereteket” is alkalmaztam, amelyeket előzőleg nem ismerhettem meg (nem tanultam, nem volt vagy lehetett róla tudomásom). Vagyis az alkotásról kialakított belső kép (elképzelés, vázlat, algoritmus) felépítésekor éreztem, hogy lennie kell valamilyen ismeretlen-új megoldásnak, ami a kívánt hatást-megoldást eredményezi. Ekkor elképzeltem a folyamatokat és a működést, amelyből kikövetkeztettem a megoldáshoz szükséges feltételeket és összefüggéseket. Ezt követően meghatároztam a lehetséges vagy legcélszerűbb megoldást. Így a meglévő ismereteimtől eltérő magasabb szintű új ismereteket sikerült létrehoznom.

1975-ben, amikor már a diplomamunkámat készítettem, rendszeresen fennakadtam egy problémán. Akkoriban, az elektromechanikai giroszkópok és a CoCom-lista időszakában, a kisméretű elektronikus helyzet- és mozgásérzékelők szinte beszerezhetetlenek voltak. Nekem, pedig egy érzékeny, kisméretű, alacsony teljesítményigényű és olcsó jeladóra volt szükségem. Szinte minden fellelhető ipari-tudományos szakirodalmat átbogarásztam, használható ered-mény nélkül. Ekkor került kezembe az Eleven találmányok című – fiatalok számára készült – bionikai ismeretterjesztő könyv. Ebben olvastam a kétszárnyúak rendjébe tartozó rovarok térbeli tájékozódó szervéről, a billéről... *amikor e furcsa szerv működési elvének tanulmányo-zásakor hirtelen fényként belémvillant... hiszen ez egy miniatűr rezgőgirotron! Miért ne készíthetnénk el ennek elektronikus modelljét, rezgőkvarc és integrált áramkörök felhaszná-lásával?* Az ötlettől a megvalósításig elegendő volt egy hét, és az eleven találmány gépi változata már működött. Úgy tudom, ez volt az első kvarc-giroszkópos irányzórendszer.

Nem kívánom az olvasót feleslegesen untatni, ezért – csak a példa kedvéért – felsorolnék néhány olyan alkotásomat, amelyek létrehozásánál hasonlóan alapvető fontossággal bírt az alkotó képzelet és a nem szokványos információk összekapcsolása, például:

- kvarc-giroszkópos szögsebesség-visszacsatolásos, SM-DC fegyverzet-stabilizátor (1976.);
- nagyteljesítményű AC/CD hálózati tápegység álló harckocsi üzemeltetéséhez (1978);
- fegyverzet stabilizátor rendszer diagnosztikai ellenőrző készlete (1979.);
- elektromos irányzórendszer diagnosztikai ellenőrző készlete (1980.);
- irányzó-mozgatórendszer ellenőrző műszerkészlete (1982.);
- lézer távmérő diagnosztikai ellenőrző készlete (1984.);
- harckocsi fegyverzet találati pontosságának matematikai meghatározása (1986.);
- béta sugárzó izotóppal működő radioaktív elektromos áramforrás (1987.);
- harckocsi (harcjármű) mozgását szimuláló matematikai és szoftver algoritmus (1987.);
- elsütési késedelemből adódó elsütés-engedélyezés automatikus korrigálása (1988.);

- harckocsi fegyverzet irányítását és működését szimuláló szoftver algoritmus (1989.);
- irányított detonációs hullámú robbantótöltet tervezési módszere (1990.);
- szervetlen nitrát alapú szilárd kolloidfázisú robbanóanyag (1991.);
- katonai balesetek statisztikai-prognosztikai lehetőségek feltárása (1994.);
- építőipari kerámia előállítás hulladék-vörösiszap felhasználásával (1996.);
- szénhidrát-nitrát alapú polikondenzációs robbanóműanyag-család (1998.);
- eljárásgyűjtemény IBS megbetegedés természetes és spirituális öngyógyításához (2002.).

A felsorolt alkotások közös jellemzője, hogy a megoldási mód elképzelése hamarabb történt, mint a megoldás életképességét igazoló alapvető ismeretek és összefüggések megismerése, illetve a matematikai összefüggések egzakt meghatározása. Megjegyzem, hogy közlekedésgépészmérnöki végzettséggel rendelkezem, vagyis a felsorolt más szakterületű (elektronikai, informatikai, vegyészeti, természet- és pszichikus gyógyászati jellegű) alkotásaimat az alkotó képzelet segítségével nélkül nem is tudtam volna létrehozni.

b) Újító képzelet

Az alkotó képzelet hatékony alkalmazása – új megoldások létrehozásakor – igen megerőltető, mivel a gondolati-képzleti modellezés sok időt és koncentrációt igényel. Valamint, az életképes megoldási változatok kialakítása feltételezi a szükséges kiegészítő ismeretanyagok összegyűjtését és elsajátítását is. Ez ugyanis elengedhetetlen a képzelet által megalkotott megoldás gyakorlati-tudományos kontrollálása érdekében. Lássunk példát az ilyen képzeletre.

1979-ben történt, Szabadszálláson. A műhelyben szükség lenne egy igen meredeken eső karakterisztikájú tápegységre, de sehol sem lehet beszerezni. Magunk is elkészítenénk, már a szakkönyveket is átbogarásztuk, de sehol egy elfogadható, olcsó tápegység. A sokadik kísérlet, kudarc és egy maréknyi leégetett alkatrész után a munkatársammal besokalltunk. Éjfélre járt, befejeztük az agyalást. Kinyitottunk fél liter vodkát és lezártuk a témát. Kész, nincs megoldás, legfeljebb a főnök nem csattan ki az örömtől. Kiürítve poharunkat nyugovóra tértünk, vagyis belezuhantam az ágyba, fejem tele kavargó gondolatokkal és elaludtam... és látom, hogy ismét a műhelyben vagyok, az asztal tele kapcsolási rajzokkal. Megpróbálok rendet rakni a káoszban, csoportosítom a rajzokat típusok szerint... Kezemben két kapcsolási rajz, az egyik feszültségkészszerző, a másik két utas egyenirányító. Kettőjük között csak 2 alkatrésznyi különbség... és egyszer csak valami belevillan az agyamba.... Mi lenne, ha a kettőt egybe szerkesztenénk. Egyszerre lenne ez is, az is... mint a rugó ugrottam ki az ágyból, és gyorsan lerajzoltam amit álmodtam. Megmosakodtam, ittam egy forró kávét, és próbáltam felébredni. Kár volt. Minél jobban ébredtem, annál idiótábbnak tűnt az ötlet. Belül a kétség dolgozott, hogy túl egyszerű, hogy eddig miért nem jöttem rá... De azért fogtam a pákát és az alkatrészeket és néhány perc múlva működött a ketyere. Aztán elszállt. Kis gondolkodás, másféle alkatrész beszerelése – és működött a 9 alkatrészes csoda, a szakmai nonszensz.

3. Fejezet: Hatodik érzék

A közfelfogásban hatodik érzéknek nevezik azt a fajta érzékelést, amely NEM a fizikai érzékszervek (látás, hallás, szaglás, ízlelés, tapintás) segítségével történik. Másfajta meghatározás szerint a hatodik érzék egyfajta megérzésnek vagy előérzetnek tekinthető, amely az emberi agyban lejátszódó pszichikus folyamatok eredménye (például: megérzés, előérzet), amelyek racionális módon csak korlátozottan magyarázhatók. Sok tudós azt a „racionális” véleményyt

képviseli, hogy a hatodik érzék egyfajta logikai-következtetési műveletek során létrejött érzékelés, amelyet eredményességét alapvetően befolyásolja a pszichikai képesség és a rendelkezésére álló információmennyiség.

3.1. Megmagyarázhatatlan megérzések

Megérzés (megsejtés) olyan pszichikai folyamat, amely a múlthoz vagy jelenhez kapcsolódó tény, esemény vagy jelenség felismerését eredményezi „a hatodik érzék segítségével”. A megérzés érzetét szinte mindenki megtapasztalja, vagyis nem tekinthető különleges és ritka jelenségnek. Viszont sokkal inkább elgondolkodtatók azok a megérzések, amelyek olyan információk alapján jönnek létre, amelyek a megérző személy számára nem állhattak rendelkezésre. Ugyanis ilyen esetekben az elfogadott tudományos álláspontok már nem elegendők a jelenségek kielégítő magyarázatához.

a) Szokványos megérzések

Életem során gyakran „átéltem” a megérzés élményét és a legkülönbözőbb helyzetekben okoztak meglepetést, illetve nyújtottak segítséget számom. „Apró” megérzéseket szinte az élet minden területén tapasztaltam. A leggyakoribb megérzéses eseteim: valaki vagy valami közelsége megérzése; számomra fontos esemény bekövetkezése; nagyobb közösséget érintő folyamatok kedvezőtlené válása; emberek közötti kapcsolatok kiéleződése; tények-jelenségek közötti ellentmondások felismerése; alantas törekvések és ellenséges szándékok megérzése; tisztességtelen szándék felismerése; veszélyhelyzetek kialakulásának előérzete; hozzátartozóm vagy ismerősöm lelki problémáinak vagy betegségének megérzése stb. Ezek a megérzések gyakran segítettek abban, hogy ne hozzak előnytelen vagy magam-mások számára káros döntéseket.

Életünk tele van megérzésekkel. Ezek közül számomra a legemlékezetesebbek:

- gyerekként kenyérért sorba állva megjegyeztem a 20 Ft-os sorszámát... a pénztáros csak 10 Ft-ból akart visszaadni... a sorszám bemondásával bizonyítottam, hogy be akart csapni;
- szomszéd gyerekekkel játszottunk a pincében... találtunk egy festett köcsögöt, valami volt benne... nem mertem belenyúlni... barátom belenyúlt... és megharapta egy patkány;
- iskolából hazamenve, körgangos házunk kapuján belépve furcsát éreztem... ezért nem a fő-, hanem a cselédlépcsőn mentem fel... szomszédunk az olajos fölépőn, elcsúszott, lába tört;
- étkezdében kihozták az ebédet... éhes voltam, finom illat, szép adag... de valamiért nem kívántam... átadtam az egyik kollégámnak... estére ételmérgezéstől többen rosszul lettek;
- újoncok téli harcászati kiképzése... sötétség, hideg... géppisztoly vaklőszerek kiosztása... valami furcsát érezek... kiosztást leállítom... ellenőrzés... a löszerek fele éles;
- fegyverbarátsági díszünnepségen, egy emléktányér átadásakor éreztem, baj lesz... az átvevő átvette, felemelte, hogy mindenkinek megmutassa... és elejtette, ami darabokra tört;
- műhely gépkocsit teszteltünk... berendezéseket sorban bekacsolgattuk... az egyik nem tetszett... ezért előtte fázis keresővel megérintettem... zárlatos volt, agyonüthetett volna;
- megjavítottuk egy új fejlesztésű műszert... jól működött... küldöttség jött, be akarták nekik mutatni... mondtam, még nem tökéletes... nem hitték... bemutató közben tönkrement;
- újfajta aknával kísérletezünk... előírt védőtávon kívülre mentünk... szóltam, menjünk jóval messzebbre... vonakodva, morogva követtek... robbanás... kb. 3 m-re tőlünk becsapódás.
- munkahelyemen éreztem, hogy „le akarnak építeni”... személyi beszélgetésre hívtak, ahol megelőzve kértem áthelyezésemet... támogattak, hogy eltűnjek... és jobb helyem lett.

b) Sorsfordító megérzések

A megérzéseim második csoportjába azok az élmények-események sorolhatók, amelyek bizonyos szituációkban hozzásegítettek fontos hatások és folyamatok felismeréséhez, ezáltal lehetőséget biztosítottak arra, hogy időben megtehessem a szükséges ellenlépéseket, például:

- 1972-ben egy nem publikus továbbtanulási lehetőség felismerése, miközben két felsőoktatási intézménybe is felvételt nyertem (választott megoldásként elfogadtam az új lehetőséget, ezáltal 5 évig külföldön tanulhattam, és ott diplomát szerezhettem);
- a harckocsizó szakirány távlati időszerűtlenségének felismerése 1978-ban (ellenlépésként profilváltásba kezdtem, fokozatosan áttértem az irányítástechnikai szakterületre);
- egyes főnökeim áskálódásainak felismerése, amely az eltávolításomra irányult, 1991-ben, 1994-ben és 1998-ban (magam kezdeményeztem áthelyezésemet, rosszakaróim lendületét kihasználva más, magasabb és kedvezőbb beosztást foglalva el);
- a katonai munkavédelmi szakterület válságának és intézményesített hatástalanításának felismerése 1996-ban (kezdeményeztem a szakterületek átszervezését, integrálását);
- a honvédség ésszerűtlen átszervezéseire és a hivatásos állomány kiszolgáltatottságának erősítésére irányuló törekvések felismerése 1998-ban (ellenlépésként megkezdtem a két évvel későbbi kedvezményes nyugdíjaztatásom fokozatos előkészítését).

c) Feladatmegoldó megérzések

Természetesen a megérzéseim között voltak olyan horderejűek és meghökkentőek, amelyek alapvető segítséget nyújtottak bizonyos feladataim megoldásához, úgymint:

- nemlineáris karakterisztikájú, soros gerjesztésű DC elektromotor szabályozás-technikai közelítő leírásának megérzése (1973.) Eredmény: közelítő számítási módszer kialakítása;
- a legyek repülés-tájékozódására alapozva rezgő-giroszkópos térbeli mozgás-szabályozás megérzése (1975). Eredmény: kvarc-giroszkópos térbeli szögsebesség-szabályozó egység;
- egyfázisú DC tápegységek vagy inverterek alkalmazhatóságának megérzése a háromfázisú AC pörgettyűmotorok üzemeltethetőségénél és szabályozhatóságánál (1979.). Eredmény: próbapadok és asztali diagnosztikai eszközök energia- és költségtakarékos energia-ellátása;
- egyenirányító és feszültségkétszerező áramkör kiméra-létrehozhatóság megérzése (1984.). Eredmény: olcsó, energiatakarékos, 2U-U-0 lejtőkarakterisztikájú tápegység kialakítása.
- ősmagyar naptár valószínű változatának megérzése. Eredmény: a naptár egyik lehetséges változatának rekonstrukciója, illeszkedve a régi hagyományos-népi ünnepekhez.

A megérzéseim többsége meglepő pontosságú adatokat szolgáltatott, ugyanakkor a megérzések legtöbbször nem tudatos folyamatként működtek, hanem eseti-véletlenszerű jelleggel. Amennyiben magam kívántam valamit célirányosan és tudatosan megérezni-megsejteni, akkor ez nem mindig vezetett eredményhez.

3.2. Váratlan előérzetek

Az előérzet (intuíció) olyan pszichikai folyamat, amely jövőbeli tény, esemény vagy jelenség felismerését eredményezi „a hatodik érzék segítségével”. Az előérzetek közül csak azokra utalok, amelyek esetében kizárhatók az előérzetet megalapozó vagy kiváltó racionális okok.

a) Szokványos előérzetek

Az ilyesfajta előérzeteim leggyakrabban nem konkrét adatokkal, hanem inkább érzésekkel, hangulati hatásokkal szolgálnak. Leggyakoribb megérzéseim közé tartoznak: várható zivatar előérzete; holdtölte közeledtének előérzete; hozzátartozóm vagy ismerősöm romló egészségi állapotának megérzése; valószínű veszélyhelyzet előérzete; közösségi-társadalmi mozgások és hangulatok alakulásának megérzése; ellenem irányuló tevékenységek előérzete, stb.

A gyanús előérzetek szinte mindennaposak. Ezek közül számomra a legmeghatározóbbak:

- ha nappal feszült és túltöltött vagyok... akkor néhány óra múlva zivatar, vihar lesz;
- a helykínálás módjából általában megérzem... ha „tervük van” velem;
- ha idegen közelít, előre megérzem, ha kérni (nem kérdezni) akar valamit;
- általában megérzem, hogy be akarnak csapni, ki akarnak-e használni;
- a közvetlen hozzátartozóm betegségét, rosszullétét ránézésre megérzem;
- udvariaskodás mögött is megérzem, ha valaki nem őszintén akar segíteni;
- előre érzem, ha egy politikus vagy celeb „kerüli a valóságot”;
- megérzem, ha be akarnak hálózni, megpumpolni, vagy valamit „rám sózni”;
- gyakran megérzem, ha egy kísérlet balsikerű lesz;
- előre megérzem, ha megérzéseimet, tanácsaimat nem akarják megfogadni;

b) Veszélyhelyzetek megérzése

Eddigi életem során több esetben hasznomra váltak az előérzeteim. Ezek közül – mintegy szemléltetésként – érdemes néhány példát is bemutatni, úgymint:

- építőtábori gyümölcsszüreten bekövetkezett baleset *előérzete* 1970-ben (ellenlépésként a szedőlétrától időben ellépve kikerültem az eldőlt létra és leeső iskolatársam hatóköréből);
- 1972. márciusi ünnepségekkel kapcsolatos problémák *előérzete* (tüntetésről nem tudva, de előérzet miatt leléptünk, így elkerültük a megverettetésünket és iskolai kicsapatásunkat);
- harcjármű-baleset *előérzete* 1974-ben (ellenlépésként időben fékeztem, így a jármű megcsúszása a havon nem okozott személyi sérülést, csak jelentős anyagi kárt);
- tömegszerencsétlenség *előérzete*, 1982-ben (szolgálat után a rossz előérzetem miatt otthon maradtam. Kb. 1 óra múlva tömegszerencsétlenséghez riasztottak, sebesülteket menteni);
- harckocsi-ütközés *előérzete* 1984-ben (ellenlépésre nem volt lehetőségem, mert a helyszíntől mintegy 200 méterre voltam. Csak kiáltani tudtam. Jelentős kár, sebesülés nélkül);
- tudományos és fejlesztési ötleteim „lenyúlásának” *előérzete* 1998-ban (ellenlépésként idegen nyelven jegyzeteltem, egyedi szakkönyveimet és a szoftvereket otthon tartottam. Eredmény: a műszaki rajzok és leírások eltűntek, de nem tudták megvalósítani. Viszont ezzel megakadályozták abban, hogy a tudományos fokozatot megszerezhessem);
- apósom édesanyja halálának *előérzete* 1989-ben (az orvosok szerint nem volt előre látható, de 2 nappal halála előtt a test „kipárolgásának furcsa szagából” éreztem a halál közeledtét);
- titkolt elbocsátásom *előérzete* 1991-ben (ellenlépésként időben sikerült új, magasabb beosztást találni, és időben elkerülni a munkanélküliséget);
- a magasabb képzettségem és gyakorlati felkészültségem által kiváltott féltékenység miatt szervezett újabb eltávolításom *előérzete* 1998-ban (ellenlépésként időben megszerveztem ideiglenes áthelyezésemet a nyugállományba helyezésem előkészítéséig).

A fenti esetekben a balesetek bekövetkezésénél nem volt olyan előjel, amely alapján az eseményre következtetni lehetett volna. A felém irányuló megnyilvánulásokból szintén nem lehetett érzékelni az ellenem tervezett akciókat, sőt ilyen információ vagy figyelmeztetés sem jutott el hozzám, jóindulatú tájékoztatások is lemaradtak.

Fontos kiemelnem, hogy felsorolt megérzések és a segítségükkel hozott döntéseim nagyban hozzásegítettek ahhoz, hogy a fenyegető veszélyhelyzeteket időben elkerülhessem, valamint ahhoz, hogy a kialakult szituációkat és támadásokat részben még hasznomra is fordíthassam.

3.3. Idegesítő kétségek

A kétség egy olyasfajta megérzés, amikor valamire vonatkozóan bizonytalanságot érzünk annak ellenére, hogy az már előzőleg elfogadottnak minősült. A kétség érzése mindenki számára ismerős, ugyanakkor érdeklődésre tarthatnak számot azok az olyasfajta kétségek, amelyek megalapozottsága – előre látható jelek vagy információk nélkül – később megerősítést nyernek vagy az igazságtartalmuk valószínűsíthető.

Az emberiség fejlődése szempontjából a kétségek nagy fontossággal bírnak, hiszen a fejlődéshez elengedhetetlen a már elfogadott tételek és összefüggések megkérdőjelezése, igazságtartalmuk kétségbe vonása. E nélkül nem lenne lehetséges az ismeretek és módszerek korszerűsítése, a meglévő hiányosságok kiküszöbölése.

a) Szokványos kétségek

A szokványos kétségek részét képezik a mindennapi életnek. Ezek közül leggyakoribbak azok a kétségek, amelyek az információk hihetőségéhez kapcsolódnak. Például: kételkedés a politikusi nyilatkozatok valóságtartalmában; tények és események összeecsúsztatásának megérzése; egyes publikációk „tudományosságának” elfogadhatósága; sajtó-média által szolgáltatott ellentmondó információk során érzékelt kétségek; a nyilatkozatokat megalapozó sajátos érdekek és elkötelezettségek okozta függetlenségi aggályok; reklámok realitásában való kételkedés; ellenérdekeltségek okozta ellentmondások stb. Vagyis olyan kétségek, mint amelyekkel az állampolgárok nap mint nap szembesülnek.

Szokványos kétségekkel nap még nem múlt el. Íme, a leggyakoribb kétségeim:

- hihetek-e politikusnak, papnak, ügyvédnek, ügyésznek?
- bízhatok-e parancsnokomban, orvosban, ügyvédben, bíróban?
- segítenének-e nekem azok, akiknek én már segítetttem?
- baj esetén gondoskodnának-e rólam tisztességesen?
- reménykedhetek-e az adott szó és eskü betartásában?
- támaszkodhatok-e bizalommal a szakirodalomra?
- mennyire igaz az, amire tanítottak, és amire most tanítanak?
- helyes-e a tisztességet vállalni az érvényesülés rovására?
- lehet-e mai viszonyok között a biblia szerint élni/megélni?
- érdemes-e egyáltalán erkölcsösen és becsületesen – jól élni?
- szabad-e a tisztességet vállalni a családuk rovására?
- megéri-e betartani a társadalmi játékszabályokat?
- én is képes leszek teljesíteni ígéreteimet, vállalásaimat?
- van-e szükség arra, amit én teszek, fontosnak tartok?

- sikerül-e elérni életem legfontosabb céljait?
- érdemes-e elérni életem legfontosabb céljait?
- és ha elértem, hogyan tovább?

b) Személyiségformáló kétségek

A személyiségformáló kétségek talán legmagasabb szintet képviselik a kétségek csoportjában. Ezek jellemzője, hogy alapvetően befolyásolhatják a személy világnézetének és hitvilágának irányultságát és sajátosságait, és kihatnak a személyiség kialakulására és fejlődésére is. Az ilyesfajta kétségek rendszerint hatást gyakorolhatnak az életcélok kitűzésére, azok elérésének módjára, az életvitelre, de még a párválasztásra is.

Életem során több olyan kétségem támadt, amely alapvető hatást gyakorolt az életemre. Ezek közül a legfontosabbakat – szemléltetésként – a következőkben részletesebben is bemutatom. A könnyebb érthetőség érdekében azt is jelzem, hogy a kétség megfogalmazódása milyen mértékben hatott ki az életemre. Lássunk néhány példát az ilyen horderejű kétségeimre:

- a szentírások kétséges hitelessége, egyház működése és krisztusi tanok közti ellentmondások szakadás okozta *kétségek*. Ezért, 14 éves koromban elfordultam a vágyott papi pályáról;
- a hivatalos természettudományos álláspontokkal nem magyarázható személyes élményeim hatására kialakult *kétségek*. Ezért az 1970-től kételkedtem a dialektikus materializmusban;
- a szocializmus elmélete és gyakorlata közötti ellentmondások, kontraszelekció, elvtelenség, ésszerűtlenség okozta *kétségek*. Ezért, 1987-ben szakítottam az ideológiával, MSZMP-vel;
- a rendszerváltás eszméje és gyakorlata közötti ellentmondások, az eszmék, hitek és pártok elvtelen cserélgetése, az elvtelen káderpolitika és szakmaiatlanság által megerősödő *kétségek*. Ezért 1991-ben kiléptem az SZDSZ-ből, megszakítva minden a kapcsolatot;
- a magyarság őstörténetével és nyelvével foglalkozó hivatalos tudományos álláspontok tanulmányozása során felmerült *kétségek*. Ezért, 1996 óta intenzíven tanulmányozom az ősmagyarság történelmét, hitvilágát, néphagyományát, korabeli forrásokat, új kutatásokat;
- ezoterikus felkészítések ellentmondásos élményei és tapasztalatai által kiváltott *kétségek*. 1998-tól kísérletezem a természetes és pszichikus gyógyítási módszerek fejlesztésével;
- társadalmi szervezetekben végzett tevékenység során megerősödött *kétségek*. 2000-től igyekszem segíteni a szervezetek együttműködését, egymás kölcsönös támogatását.

3.4 Rögeszme vagy megérzés?

A hatodik érzék egyik sajátos terméke az olyan tudományos megalapozottságú vagy valószínű, illetve lehetséges tűnő megérzés, amely kezdeti formájában és bizonyítékok hiányában legfeljebb csak rögeszmének tekinthető, viszont megfelelő kiindulási teóriaként szolgálhatnak egy új tudományos eredmény létrejöttéhez.

Eddigi életem során több ilyen megérzés kerített hatalmába, amelyek arra ösztönöztek, hogy egy témával „rögeszmésen” aránytalanul sokat foglalkozzam annak ellenére, hogy érdemi eredményt el tudtam volna érni. Néhányat ezek közül érdekességgként közreadok annak reményében, hogy talán valakinek felkeli az érdeklődését, esetleg ötletet adhat kutatásaihoz.

a) Vízözön, vagy ahogy megálmodtam

Közel húsz éve próbálok rájönni arra, hogy vajon melyik esemény lehetett a bibliai vízözön történeti alapja? Ebben a témában igyekeztem minden, a hétköznapi ember számára elérhető információt összeszedni, de valahogy egyikfajta feltételezést sem éreztem valószínűnek. Pedig ezek az elképzelések igen változatosak voltak, például: az utolsó jégkorszak utáni felmelegedés okozta tengerszint-növekedés (amely túlzottan lassú folyamat), vagy a Fekete-tenger eláradása a Földközi-tenger felől (egy másik elmélet szerint a Fekete-tenger helyén egy magas vízszintű édesvízű tó volt), vagyis az elméletek valahogy nem tűntek meggyőzőnek.

Eközben megismertem különböző elképzeléseket a becsapódó égitestek által kiváltott szökő-árakról vagy gyors olvadásokról, nem szólva a különböző vallási, mitológiai és mondavilági történetekről, amelyek magyarázatai szintén nem tűntek túl meggyőzőnek.

1994. január 12-én éjjel, lefekvés előtt éppen egy – Atlantisszal kapcsolatos elképzeléseket összefoglaló – tanulmányt olvastam. Talán ennek hatására egy rendkívül érdekes vizualizációban volt részem, amely attól kezdve nem hagy nyugodni, és azóta úgy érzem, talán ez szolgálhat magyarázatul a bibliai özönvízre.

... mintha magasan repülnék, alattam szinte térkép a táj. A Perzsa (Arab)-öböl felett szállok de minden más, nem olyan, mint a térképen. A Perzsa-öbölben nyoma sincs a tengernek, hanem az egész egy hatalmas zöldellő ligetes-mező. A Tigris és Eufrátesz egy folyóvá egyesülve, majd több ágra bomlva kanyarog a zöldellő területen, hogy végül egy mocsaras tóba torkoljon a Halul- és Dász-szigetektől kissé keletre. A ligetes mezőn, a kanyargó folyó mellett apró, alig néhány házas falvak és megművelt földeket vélek látni. A folyóágaktól távolabbra eső szárazabb részeken mintha kecskéket vagy birkákat legeltetnének. A déli tó környékén apró szigetekre épített nádházak között szűk csatornák kanyarognak. Emberek halásznak, nádat gyűjtenek és mintha „úszó-mesterséges” apró szigetek termelnének valamiféle növényeket. A tótól délre a táj egyre szárazabbnak tűnik, a tóból kiágazó apró folyók fokozatosan eltűnnek a homokban, a növényzet is egyre fogyatkozik. A Hormuzi-szoros helyén egy széles homokdűne-sor képez gátat az Arab-tenger felé. A dűne belső részén kisebb sós tavak tarkítják a sivatagosnak tűnő tájat. Minden nagyon szépnek, nyugodtnak és békésnek tűnik, de úgy érzem, hogy valamilyen veszély fenyegeti ezt az idilli békét. Mintha az Arab-tenger vízszintje túl magas lenne. Az Arab-tenger felé fordulok. Az ég kék, talán túlságosan is kék. Ugyanaz a kellemetlen érzés fog el, mint gyermekkoromban Siófokon, amikor egy nagy vihar készült kitörni. A gyanúm beigazolódik. Az ég egyre szürkébb lesz, a szél fokozatosan erősödik. Ömleni kezd az eső. A szél által felkorbácsolt hatalmas hullámok a dűnéket ostromolják, amelyeket, mint egyszerű sárkupacok omlanak bele a tengerbe. Hirtelen a tenger kissé csillapodik, sőt messzire visszahúzódik, mintha apály lenne. Talán néhány percig minden elcsendesül, aztán hirtelen egy sötét vízfaj jelenik meg a távolban, amely egyre növekszik. Hatalmas erővel csapódik a dűnesornak, amelyet beterít. A dűne képtelen ellenállni, a víz szétmossa egy pillanat alatt. A sárözön betör a síkságra, vele együtt az Arab-tenger vize. Az ár rohan, egymás után nyeli el az édeni területet, elpusztítva embert, állatot, növényt és mindent. Csak a Hárg-szigeti és a Bahrein-i kiemelkedésen érkelek túlélőket. Közben a víz egyre terjed az öbölben felfelé, fokozatosan az öböl egészen Bászra magasságáig víz alá kerül.... és hirtelen felébredtem.

Azóta nem hagy nyugodni ez az képzetsor. Szinte rögeszmémmé vált, hogy bizonyosságot találjak arra, megtörténhetett-e vagy nem. Ugyanis túl szépnek és eléggé ésszerűnek tűnik ez a megoldás a vízözön problémájára. Ez a helyszín eléggé közel van a zsidó, sumér, akkád kultúra kialakulási területéhez. Sőt a Perzsa (Arab)-öböl ilyen gyors és vízözönszerű eláradása sem lehetetlen. Hasonló folyamat játszódott le Németalföldön (középkorban, a mai Hollandia

területénél), amikor az ottani mélyföld részleges eláradása után a terület nagy része, szinte egy nap alatt, a tengervíz uralma alá került. Az akkor zöldellő területre ma már csak a Fríz-szigetek homokhalmi emlékeztetnek. Nem lepődnék meg, ha Bahrein partjai mentén, kb. 20-30 méterre a víz alatt régészeti emlékek tanúskodnának arról, hogy i.e. 8500-4000. közötti időszakban ez a terület szárazföldként emberi közösségek életteréül szolgált.

b) Nukleáris hajtóanyag?

Fejlesztőmérnökként tevékenykedtem, amikor kérdésként felvetődött, hogy miként lehetne jelentős mennyiségű energiát termelni olcsón és biztonságosan. Sokféle változatot tanulmányoztunk, és a maghasadásos energiatermelés mellett ötletként felmerült a magfúzió is, de közismert érdemi eredmények és elérhetően hasznosítható megoldások hiányában ezt is elvetettük. Végül a téma lekerült a napirendről, senki sem foglalkozott megoldás keresésével.

Ennek ellenére a téma valahogy nem hagyott nyugodni. Kutattam a szakirodalomban, számoltam, terveztem, de nem sikerült értelmes megoldásra jutnom. Több hetes kínlódás után magam is befejeztem az „agyalgást”. Úgy két hét csendes pihenő után, egyik este elalvás előtt, újból eszembe jutott a probléma. Már félálomban lehettem... *amikor fokozatosan egy újfajta megoldás kezdett előttem körvonalazódni. Mi lenne, ha egy reakciósorba összekapcsolnánk a maghasadást és a magfúziót? Mondjuk, két atomot ütköztetnénk, egy könnyebbet és egy nehezebbet, amely eredményeként két közepes atom keletkezne? Például protont vagy deutériumot ütköztetnénk lítiummal. És szinte a szemem előtt játszódtak le a reakcióváltozatok. Először egy Hidrogénatom ütközik Lítium atommal, és két Hélium atom keletkezik. Majd Deutérium csapódik Lítium (6) atomhoz és ugyancsak két Hélium keletkezik. Eközben sokkal veszélytelenebb sugárzás várható, mint maghasadáskor. Majd ismét változik a kép, deutérium ütközik Lítium (7) atommal, ekkor Hélium atomok és részecskék keletkeznek, melyeket az alapanyag részben elnyel és átalakít, miközben ismét energia termelődik... de most mintha zavarosabbá és szétágazóbbá válna a kép. Majd ismét kitisztul, de most mintha már nem tiszta Lítium, hanem Lítium-hidrid lenne az az anyag, amit a Hidrogén bombáz. Valami hiányérzetem van,... de úgy éreztem, hogy ez lehet egy korrekt megoldás alapja. A reakció közben tarthatónak tűnik, nem alakul ki önmagát sokszorozó láncreakció... Újabb szakadás, majd... még álmodom valamit egy proton-sugárforrásról is, de arra már nem emlékszem pontosan... és felébredtem.*

Azóta többször foglalkoztam a megoldással, de nem jutottam lényegesen tovább. Ugyanakkor egyre erősebben érzem, hogy ez a megoldás lehet a lényege egy kézben tartható és kevésbé veszélyes energiaforrás létrehozásának.

A hatodik érzékem esetenként akadozva működik, főleg egyedi és konkrét témakörökben. Ugyanakkor a szélesebb és általános területeken – különösen az általános sajátosságok és irányultságok meghatározása esetében – az érzékeléseim pontossága eddig csak ritkán okozott kellemetlen meglepetést. Globális folyamatok érzékelésénél a tapasztalataim igen kedvezőek.

4. Fejezet: Megmagyarázhatatlan élmények

Elérkeztünk a sok fejtörést okozó, nehezen magyarázható, különös élményeimhez. Pontosan szólva, hasonló esetek leírására találhatnánk példát a paranormális jelenségekkel foglalkozó irodalomban, de a hivatalos tudomány közfelfogásához idomulva meggondolandó ilyesfajta magyarázatokkal szolgálni. Tény, hogy többször tanúja vagy átélője voltam olyan különös eseményeknek, amelyek még megtörténtükkel is képesek voltak hatást gyakorolni nézeteimre.

4.1. Különös jelenségek

Ebbe a csoportba azokat a jelenségeket igyekeztem besorolni, amelyekre a fizikai valóságban érzékelhető megnyilvánulásuk ellenére sem találtam egyértelmű – valamint az elfogadott tudományos álláspontokhoz illeszkedő – magyarázatot.

a) Mint a kígyó....

Már gyermekkoromban felfedeztem, hogy az arcom egy bizonyos területen – a felsőajak és az orrlyukak közötti részen – képes vagyok a sugárzó hő érzékelésére. Egy úttörőtábori szembe-kötősdí játék során fedeztem fel ezt a képességemet, amikor hirtelen megtapasztaltam, hogy – a távolabbi táborház irányába fordulva – a felsőajkam feletti részen enyhe meleget érzek. Néhány próbálkozás után az is kiderült, hogy a táborház irányát kb. 5-10 fokok pontossággal meg tudom határozni.

Később tisztázódott, hogy ez a tulajdonságom nagyban függ az érzékelés körülményeitől és az állapotomtól. A hőérzékelésem eredményesebb, ha a próbát csukott szemmel és bedugott fülekkel végzem. Az is egyértelművé vált, hogy az esti-éjszakai órákban a hőérzékelésem érzékenyebb. Ugyanakkor elgondolkodtató, hogy ez a képességem csak bizonyos (jelenleg még nem behatárolt) szituációkban aktivizálódik. Leggyakrabban valamilyen erősebb hőforrás indítja be az érzékelést. Érdekes, de némi alkoholfogyasztás tovább növeli az érzékenységet. Extrém esetben képes voltam akár egy ember jelenlétét 1 m-re is érzékelni.

b) Ismeretlen zajok

Általános felső tagozatos koromban kedvenc időtöltésként illegálisan „rádióamatőrkedtem”. Pontosabban, autodidakta módon elsajátítottam az alapvető rádiótechnikai ismereteket és önállóan építettem műsorvevő rádiókat, adó-vevő készüléket, más áramköri érdekességeket.

Akkortájt a nyári szünidőmet rendszerint Siófokon töltöttem, nagyszüleimnél. Itt aztán alaposan kiélhettem rádióamatőri hajlamaimat. Felejthetetlen élmény volt számomra, amikor 1965-ben elkészítettem az első 3 tranzistoros közép- és rövidhullámú nagyérzékenyséű rádióvevőmet, szinte mindenhová magammal vittem, antennát tucátjaival kísérleteztem. Egyik nap estefelé Nagymamámmal elindultunk a siófoki temetőbe. Ahogy kijutottunk a város széli kukoricaföldekhez, a rádióm fokozatosan kezdett elhalkulni, és a műsort lassan felváltotta egy egyre erősödő sziszegés-süvöltés. A jelenség furcsának tűnt, mintha a műsorszóró adó egyre messzebb távolodna tőlünk. A vett jel nagyon hasonlított a frekvenciájában gyengén modulált sörétzajra, amelyben a műsoradás fokozatosan elmerül.

A jelenség kb. 2-3 percig tarthatott, majd a sziszegés fokozatosan elhalkult és a rádióállomás hangja újra felerősödött. Fontos megjegyezni, hogy az elhalkult adó néhány km-re lévő antennája a kukoricaföldről közvetlenül látható volt (külföldre szóló magyar adás, Balaton-szabadi, kb. 4 km-re Siófoktól), tehát nagy térréű adás elnyomásáról volt szó.

A jelenségre nem találtam magyarázatot. Az időjárás nyugodt volt, a közelben repülő vagy helikopter nem járőrözött, se híd, se távvezeték. Nem láttam a környéken olyan objektumot, amely időszakosan leárnyékolhatta volna a rádióadást. De olyat sem, amelyik ilyen intenzív zavart tudna okozni. Ötleként felmerült, hogy talán egy nagy teljesítményű, ismeretlen rádióadó vivőhulláma elnyomhatta a műsorszóró adását. Ezt a feltételezést sürgősen elvetet-

tem, mert egy ilyen közeli, nagyteljesítményű középhullámú műsorszóró adásának totális elnyomása hihetetlennek tűnt. Arra is gondoltam, hogy talán a rádióm valamelyik alkatrészének paramétere időlegesen megváltozhatott, de a későbbiekben ilyen jelenséget soha sem tapasztaltam a rádióm működésében.

c) Egy érzékeny műszer kilengései

Fiatal korom óta nem találok kielégítő magyarázatot arra, hogy az egyik érzékeny műszerem miért és milyen áramértékeket jelezhet, ha a műszer kapcsait kézzel megfogom. A szóban forgó műszert még 1974-ben kaptam. Típusa szerint egy nagy érzékenységű és kis tehetetlenségi nyomatékú lengőtekerccses egyenáramú mérőműszer (maximális kitérés 50 μA -nál, ellenállása 1960 ohm). Ha a műszer kivezetéseit kézzel megfogom (az egyiket jobb, a másikat bal kézzel), akkor a műszer kitér.

Sajnos éppen a kitérés jellege okoz fejtörést. *Annak ellenére, hogy a műszerkapcsokat mindig ugyanazzal a kézzel fogom meg, a kitérés gyakrabban az egyik, ritkábban a másik irányban történik. A kitérés nagysága a gyakoribb irányban eléri a 4-5 μA -es beosztást. Másik irányú kilengés esetén ez az érték legfeljebb 2-3 μA . A mért értékhez esetenként hozzáadódik egy kb. 0,5-1,5 μA -es amplitúdójú kilengés is, amelynek frekvenciája 1-3 Hz közötti lehet.*

Sajnos eddig nem sikerült beazonosítanom, hogy milyen körülmények befolyásolhatják a műszer kilengésének irányát és nagyságát. Tény, hogy a kéznedvesség a műszer kilengését némileg befolyásolja, ezért a méréseket mindig sósvízes-nedves kézzel végeztem, hogy az ellenállásérték-változások okozta hatásokat mérsékeljem. A mérési eredmények annyira véletlenszerűen, hogy nem sikerült törvényszerűséget felállítani. Eddig csak annyit sikerült megállapítanom, hogy az éjszakai mérések általában nagyobb áramértékeket szolgáltatnak.

d) Itt nyomom, ott fáj

Már tizenéves koromban feltűnt, hogy az emberi test ideghálózata érdekes jelenségeket képes produkálni. Még a serdülőkori pattanásos időszakom alatti kezelések során éreztem először azt a jelenséget, hogy... *bizonyos helyeken a pattanások kinyomásakor a fájdalomérzet nem a nyomás helyén, hanem más helyen, a test más pontján jelentkezett. Ezt akkor érdekességgént, illetve érzéki csalódásként tekintettem. Később, egyre különbözőbb testpontok között sikerült tapasztalnom hasonló kapcsolódásokat...* de az eset nem érdekelt annyira, hogy érdemben foglalkozzak a témával.

Harminckét éves koromban kezdtem komolyabban tanulmányozni a kínai akupunktúrás és akupresszúrás gyógyítási módokat. A meridiánok tanulmányozása során felvetődött bennem a kérdés: vajon a testemen felfedezett fájdalomkapcsolatban álló pontpárok hol helyezkednek el a meridiánokon? Sajnos, mivel csak kisszámú „fájdalomkapcsolt” pontpárt sikerült beazonosítanom, ezért a kérdést egyértelműen nem sikerült megválaszolni.

Tény, hogy a pontpárok jelentős része (kb. 50%-a) elhelyezhető volt a függőleges meridiánokon, a pontpárok további 20 %-a vízszintes övmeridiánokon helyezkedett el, a maradék pontpárok elhelyezkedésének meghatározása – hozzáértő segítőtárs és részletes meridiántérkép hiánya miatt – nem vezetett értékelhető eredményre. Esetleg annyi feltételezhető, hogy a pontpárok többsége eltérő Head-zónákban helyezkednek el.

e) Fej vagy írás, meglepő eredményekkel

Az utóbbi évtizedben, a paranormális jelenségek iránti érdeklődésem erősödésével, több esetben játszottam prekogníciós (eredmény jóslását ellenőrző) fej vagy írás játékot, egyfajta kísérletként. A játékos kísérlethez két személy szükséges. Az egyik személy egy pénzdarabot dob fel 100 alkalommal, a másik pedig igyekszik előre megjósolni a dobás eredményét. Mind a jóslás, mind a dobás eredményét feljegyezzük. A 100-as dobássorozatot követően kiszámoljuk, hogy a jóslást végző személy milyen arányban (%-ban) találta el előzőleg a dobás eredményét. A tapasztalat szerint egy átlagember 100 dobásnál általában 40-60 esetben (vagyis 40-60 %-os valószínűséggel) képes előre helyesen megjósolni a dobáseredményeket.

Az elvégzett játékos kísérletek esetenként meglepő eredménnyel szolgáltak. *Legtöbbször az én jóslási eredményeim is az átlagos eredményhez illeszkedtek. Egyes alkalmakkor viszont a jóslásom eredményessége elérte 82 %-ot is, más esetben viszont alig haladta meg a 34 %-ot. Vagyis bizonyos időszakokban a „jóslási képességeim” kiemelkedően jók voltak, máskor viszont mintha ellentétesen működött volna a „jóslási képességem”.* Sajnos eddig nem sikerült feltárni, hogy milyen feltételektől függ a jóslásom eredményessége. Annyit sikerült csak megállapítanom, hogy holdtölte előtt 3-4 nappal és újhold környékén, több napon át, a jóslási eredményeim általában rosszabbak, illetve holdtöltét követően 4-5 napig az eredmények kedvezőbbek. Érdekes, hogy a jóslásom eredményessége általában nem függ a koncentrációm intenzitásától vagy a pihentségi állapotomtól. Meglepő, de a legkedvezőbb eredményeimet általában 23.00-02.00 közötti időszakban érem el.

f) Fény az égen

Az 1996. év nyarát Szabadszálláson – az akkor még meglévő parasztházunkban – töltöttem. A ház és kert viszonylag kedvező helyen (Szigliget köz 3. szám alatt), a kiszáradt városi tó (helyi nevén „laca”) partján terült el. A környező fák árnyékolásának köszönhetően a zavaró fények hiánya kényelmessé tette az éjszakai égbolt tanulmányozását. 1996. év augusztusa különösen alkalmas volt csillagos égbolt tanulmányozására. Csak fokozta érdeklődésemet, hogy sikerült megszereznem Toroczkai Wigand Ede: „Öreg csillagok” című könyvéből a régi magyar csillaghit alapján készített Csillagterképet (Nagy Sándor műve).

Augusztus 12-én este szintén az égboltot tanulmányoztam csillagkatalógus segítségével, amikor 22:48. körül különös jelenséget észleltem. A Draco (Sárkány) csillagképben az NGC 6543 planetáris köd közelében (közelítő koordináta: 18^h, 65°) hirtelen felfénylett valami. Olyannak tűnt, mintha egy csillag gyúlt volna ki. A fényforrás nem mozgott és kb. 15-20 másodpercig világított teljes fénnel, majd fokozatosan csökkent a fényereje és 1-1,5 perc alatt lassan kihunyott. Amikor teljes fénnel világított, akkor a fényerőssége – 6x30-as katonai távcsövön keresztül figyelve – leginkább az ε-Draconis csillagéhoz volt mérhető. Sajnos a váratlan látvány okozta meglepődés és az órák késése miatt az időmeghatározás pontatlan.

Tény, hogy aznap igencsak sok meteor hullott a Perseida-raj átvonulása miatt, viszont a fénylő objektum (éppen a mozdulatlansága és a fénylési tulajdonsága miatt) nem hasonlított se meteorra, se repülő- vagy üreszközre. A látvány leginkább egy hirtelen felgyúló és fokozatosan kialakuló robbanásra emlékeztetett. Mint amikor egy tűzgömb gyorsan kialakul, majd lassan kihül. Hasonló jelenséggel nem találkoztam a csillagászati szakirodalomban.

g) Gömbvillám vagy valami más?

Ezt a jelenséget 1998. év nyarán, egy esti-éjszakai vihar tombolása során figyeltem meg... *a káposztásmegyeri lakásunk – keletre néző – konyhaablakából. Úgy 22.30. körül járhatott, a*

pontos időre már nem emlékszem. A fák recsegve hajladoztak a szélben, eső ömlött, közben szinte állandóan dörgött és villámlott. Az eső fokozatosan alábbhagyott, de a dörgés és villámlás tovább folytatódott a felhők felett. Hirtelen egy tűzgömb-féle jelent meg a szomszédos 10 emeletes ház felett néhány méterrel. A tűzgömb viszonylag lassan – úgy 2-3 másodperc alatt érte – el a maximális fényességet. A fénye sárgás és erős volt, mint egy 500 W-os reflektoré, ugyanakkor még teljes fényesség mellett is látni lehetett egy kékes-fehéres gömbformát a fénylés központjában. A gömb legfeljebb 20-30 cm átmérőjű lehetett. A fénylés talán 8-10 másodpercig tarthatott, eközben a tűzgömb úgy 20-25 métert lebegett el oldalirányba. Hirtelen egy erős felvillanással – mintha sok-sok vakut villantottak volna fel egyszerre – a gömb kihunyott, megszűnt létezni. Életemben addig nem láttam hasonló jelenséget. Másnap egy ismerőssémmel felmentem tetőre. Égésre, pörkölődésre, megolvadásra utaló nyomot vagy ismeretlen eredetűnek tűnő anyagmaradványt nem találtam.

Úgy tűnt, hogy gömbvillámot sikerült megfigyelnem. De kétségeket ébresztett bennem az, hogy egyes irodalmak a gömbvillám fényét vörösesnek jelzik, és a nedves-viharos idő helyett a csapadékmentes időszakot tartják valószínűbbnek a megjelenéshez. De akkor mit láthattam?

4.2. Eltérítések

Bizonyára már mások is átéltek olyan „élményt”, mintha életükből egy bizonyos időtartam eltűnt volna. Vagyis úgy telt el egy rövid idő az életükből, hogy nem képesek visszaemlékezni arra, hogy ez idő alatt mi történt velük. Még titokzatosabb az élmény, ha az elveszett idő alatt úgy kerülnek át egy másik helyre, hogy nem képesek visszaemlékezni a helyváltoztatásukra.

Különösen gyakori az ilyesfajta élménybeszámoló azok körében, akiket – állítólag – „idegen erők eltérítettek”, esetleg akiken „idegen civilizáció képviselői kísérleteztek” vagy akik „ismeretlen természeti erők játékszerévé váltak”, esetleg akiket „isten vagy sátáni erő ragadott magával”... stb. De ezekre most nem kívánok kitérni, mert ilyet nem tapasztaltam.

Néhány hasonló élmény átélhettem, de képtelen vagyok a „szakadásra” visszaemlékezni. Annak reményében írom e sorokat, hogy talán valaki magyarázatot talál a velem történetekre.

a) Elveszett idő

1994-ben a szabadszállási parasztházunkban töltöttem el a közel négyhónapnyira feltorlódott szabadságaimat és szabadnapjaimat. Ez az időszak több olyan formabontó élménnyel szolgált, amelyre később még visszatérek. E témakörben egy olyan élményem volt, amit érdemes megemlíteni... *vagyis október 1-én, ebéd után, talán egy óra körül, hozzáláttam a lebontott disznóól anyagainak széthordásához. Közben szólt a rádió. Ahogy nekikezdtam a munkának, hirtelen valami történt... és csak a délután négy órai hírek kezdésétől kezd ismét világossá válni a kép. A közbenső időben történetekről semmire sem emlékszem, sőt mintha a két időpont között csak egy szempillantásnyi időtelt volna el. A munkám eredménye sem igazolta, hogy ez idő alatt egy óránál többet dolgoztam volna.*

Az élmény megmagyarázhatatlan számomra. Alkohol vagy gyógyszer befolyása alatt nem álltam, idegi problémáim nem voltak, álmoság nem gyötört. Eszméletemet nem veszthettem el, sérülésnek vagy elesésemnek nyomát nem találtam. Meglepő, de ez alatt valamit tennem is kellett, mert a bontott téglák egy része máshova került. Talán kikapcsolt tudat mellett, reflexszerűen tevékenykedtem? Az is meglepő, hogy kertszomszédjaink – akik tudta nélkül semmi sem történhetett – nem emlékeztek arra, hogy láttak volna engem a kertben dolgozni.

b) Ugrás a tér-időben?

Káposztásmegyeren, 1996. április 6-án, kora hajnalban éltem át az első „eltérítésemet”.... *Kora reggel, úgy fél négy körül felébredtem. Úgy emlékszem, talán Telihold lehetett akkortájt. Valamilyen megmagyarázhatatlan ok miatt nem tudtam tovább aludni. Hogy ne zavarjam a családom nyugalma hánykolódásával, felöltöztem és a kutyánkat levittem sétálni. A falióránk négy órát mutathatott, plusz-mínusz 2-3 perc. Az utcákon semmi forgalom és mozgás, így a féléves óriás schnauzerünk szabadon rohangálhatott. Úgy 2-3 perc elteltével a Kordován tér 13. környékén járhattunk, amikor elhatároztam, hogy átmegyek az utca túloldalára (a Bőrröndös utca 30. felőli oldalra)... és hirtelen a Lakkozó utca 26. szám alatti saroknál TALÁLTAM MAGAM. Szorosan mellettem a kutyám, akire ez az utcai ragaszkodás nem volt jellemző, ha szabadon rohangálhatott. Nagyon megdöbbsentem. A karórám szerinti idő: 4 óra 27 perc. Valahogy fáradtnak és kábának éreztem magam. Még sétáltam a kutyánkkal úgy fél órát, majd hazatértünk. Otthon az első dolgom volt, hogy megnézzem a faliórát. Egy perccel mutatott csak többet, mint a karórám. A nap további részében fáradtak és levertnek éreztem magam.*

Az eset megdöbbsentett és alaposan elgondolkodtatott. Sehogy sem talállok magyarázatot arra, hogy miként kerülhettem egyik pillanatról a másikra közel 300-400 méterrel távolabb. Az is megválaszolatlan, hogy eközben miként telhetett el kb. 15-20 perc.

c) Zavaros zivatar

2001. május 3-án, kora délután újabb „eltérítési” élményben volt részem. Káposztásmegyeren, a Farkaserdő környékén. Egy alapítvány által épülő kultúrpark területén az ottani fák nyilvántartásba vételével és az elhelyezkedésük feltérképezésével foglalkoztam... amikor hirtelen zivatar tört ki. Alig telt el egy-két perc és az ömlő esőtől, illetve a kavargó szélről szinte alig lehetett néhány méterre ellátni. Szinte azonnal bőrig áztam. Rohanva elindultam hazafelé, átvágva az erdőn keresztül, a Farkaserdő utca felé. Egy ilyen „4-5 perces” átvágás ez idáig nem okozott semmiféle problémát, hiszen „úgy ismertem az erdőt, mint a tenyere-met”. Közben dörgött és villámlott keményen. Alig jutottam el a második erdei útig, amikor hirtelen a környék másnak tűnt, mint amilyen régebben volt... és a következő pillanatban a Farkaserdő északi tóparti részénél találtam magam. Ezután jó negyedórába került, mire futva hazaértem. Otthon levetkőzve, a bal vállamon egy üstökösszerű sebfélét vettem észre, amelyről addig nem volt tudomásom. Olyannak tűnt, mintha már egy-két hete gyógyulna.

Az élményemre nem tudok magyarázatot. Mintha 2-3 perc alatt megtettem volna 1,2 km-t, esőben, ami világcsúcs lenne. Vajon milyen erő „röpített” az erdő másik végébe? És a váll-sebemre sem találtam magyarázatot, az is lehet, hogy egy régebbi ágsérülés lehetett, amit nem vettem észre. A sérülés teljesen begyógyult, de nyomai még ma is halványan láthatók.

5. Fejezet: Különös találkozások

Nem ritka hogy olyan jelenségekkel is találkozunk az életünk során, amelyek ellentmondanak a közhiedelemnek vagy a hivatalos tudományos álláspontoknak. Ebben a fejezetben éppen ilyen személyes találkozásokat kívánok bemutatni, ezzel is bizonyítva, hogy érdeklődésre okot adó kaland kísérheti életünket.

5.1. Meglepő megnyilvánulások

Bizonyára sokan tapasztaltak már olyan megnyilvánulásokat, amelyek olyasfajta érzéseket keltettek, mintha időnként nem evilági lények is tevékenykednének körülöttünk. Olyan érzésekre gondolok, mint láthatatlan-ismeretlen lény jelenléte vagy beavatkozása az életünkbe, esetleg titokzatos vagy természetfölötti erők okozta hatások. Ezek az érzések – a hivatalos tudományos álláspontok szerint – a normálistól eltérő pszichikai tevékenységek eredményeként jöhetnek létre. Lehet, de inkább bemutatnám néhány különös élményemet.

a) Hangok a sötétben

Hasonló élmény bizonyára sokak számára ismerősnek tűnhet. Lényegében arról van szó, hogy bizonyos szituációkban – amelyeket előre szinte lehetetlen meghatározni – hangokat hallunk. Ezek a hangok különfélék lehetnek, az egyszerű zajtól az érthető megszólalásig. Időtartamuk a pillanatnyi megnyilvánulástól a hosszabb beszélgetésig terjedhet attól függően, hogy kinél miképp jelentkezik ez az élmény. Az ilyen hangokat hallók rendszerint azt is lemondják, hogy az ilyen „másvilági” hangot többnyire csak az hallja meg, akihez a hang szól.

Általános iskolás lehettem, amikor először hallottam azonosítatlan és hozzám szóló hangokat. Nem gyakran, talán évente legfeljebb néhány alkalommal. Kezdetben a hang inkább sóhajtnak tűnt, később egyre inkább hasonlított az egy-két szavas válaszokra vagy utasításokra. Ezek a megnyilvánulások általában akkor következtek be, amikor valamilyen nagy horderejű érzelmi problémát vagy szellemi feladatot kellett megoldanom. Nagyritkán elalvás előtt is hallottam hangokat, főleg, ha erős fáradtság vagy kimerültség gyötört.

Néhány esetben akaratlagosan is sikerült kiváltanom a hangok megszólalását. De ez csak akkor, ha valamilyen nagy fontosságú kérdésre kerestem a választ. A eredményességéhez az is hozzátartozott, hogy közben a sötétben relaxálás módszerét alkalmaztam. Tapasztalataim szerint az ilyesfajta hangok meghallására a napnyugtától napfelkeltéig tartó időszak a legalkalmasabb. Érdekességgént megjegyzem, hogy számomra a holdtölte környéki időszak a legkedvezőbb a hangok hallásához. Néhány esetben nappal is hallottam hangot, de annak érthetősége és értelmezése gyakran gondot okozott.

b) Láthatatlan társbérő

1987. óta lakunk Káposztásmegyeren, egy akkor épült tízemeletes ház legfelső szintjén. Már néhány nappal az odaköltözésünk után olyan érzésem volt, hogy mintha valaki még lakna a lakásunkban rajunk kívül. Hogy miként néz ki a „társbérőnk”, azt akkor nem sikerült kiderítenem, mivel általában csak a jelenlétét érzem, nagyritkán jelennek meg pára-ködszerű jelenséggént. Jelenlétét csendes lépései, halk kopogásai és esetenként suttogásai árulják el.

Kezdetben idegesített a jelenléte, de később megszoktam, sőt az utóbbi időben gyakran már figyelmet sem fordítok rá, illetve rájuk, mert valószínűbb, hogy ketten vannak. Nemrég megtudtam, hogy feleségemnek is feltűnt a jelenlétük, de mivel ő általában nem hisz az ilyenekben, nem szólt, mert kényelmetlen volt számára erről beszélni. Mindenesetre a két macskám valamit tudhat róluk, mert időnként megállva és a puszta falra vagy a szoba valamely sarkára meredve, néha hívogatóan nyávognak.

c) Ismeretlen vendég

Az elménket, gondolatainkat meglátogató ismeretlen „vendégek” igen különbözők lehetnek. Látogatásuk leggyakrabban az akaratunktól függetlenül történik, de megfelelő adottságokkal vagy kellő gyakorlattal a saját akaratunkból is meghívhatjuk az ilyen „vendégeket”. A „vendégek” megnyilvánulása igen különböző lehet. A megfoghatatlan jelenlét érzete, a ködfátyol- vagy füstszerű megjelenés, részben áttetsző testforma, stb. a leggyakoribb. Formai megnyilvánulás is különböző lehet, például: gondolati megjelenés, esetleg valamilyen hatáskénti jelenlét, de nem ritka a valamilyen testformában való megjelenés sem.

A „vendégek” lehetnek ismeretlenek és ismerősök. Ismeretlenek többnyire kiszámíthatatlanok és esetenként zavarokat okozhatnak. Ismerősök megbízhatóbbak (már amelyikek), általában ugyanabban a formában jelennek meg (bár kinézetük és öltözködésük változhat), ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy egyetértenek vagy rokonszenveznek velünk.

Hosszadalmas magyarázat helyett egyszerűbb példát bemutatni. Egyik érdekes esetem 1992-ben történt, a szabadszállási parasztházunk verandáján. Egy nyári nap délelőttjén... *a konyhából kiléptem a ház verandájára. Hirtelen észrevettem, hogy egy régies, fekete ruhát viselő, alacsony és idős ember áll a verandán és az utca irányába néz. Teste áttetsző volt. Nagy, kackiás fekete bajuszt viselt, lábán fekete csizma. Felém fordult, majd a teste egyre világosabbá és áttetszőbbé vált, majd mintha gyenge füst lenne, szétszortott a levegőben.*

Nem véletlenül hoztam ezt a példát, ugyanis ezzel a „vendéggel” még találkozni fogunk e könyv keretében. A példa azért is érdekes, mert előző nap a feleségem szintén látta a vendégünket, csak nem a verandán, hanem a konyhában. Pedig ő aztán nem hisz sem a szellemekben, sem a másvilági lényekben. Megjegyzem, éppen ezért volt számomra fontos ez a találkozás. Ugyanis, ha a feleségem az én távollétemben – és az én élményem tudta nélkül – látta a „vendéget”, akkor az nem lehet pusztán csak az én képzelgéselem szüleménye.

5.2. Barátságos szellemek

A „vendégek” egyik fajtáját népszerűbben szellemeknek nevezik. A szellemekről szóló irodalom igen széleskörű, nem szólva a hagyományokban fellelhető gazdag és sokoldalú utalásokról. A közfelfogás szerint a szellemek általában nem zargatják az embereket, ritkábban lehetnek akár segítőkészek is, bár inkább a kellemetlenkedésüket szokták kiemelni. Én eddig szerencsés voltam, mert idáig csak közömbös vagy segítőkész szellemekkel találkoztam, nekem eddig zavart vagy kényelmetlenséget nem okoztak.

a) Egy öreg házaspár

Az előzőekben említett ismeretlen „vendéggel” alkalmam volt még találkozni, igaz más módon, de sokkal érdekesebb körülmények között. 1994-ben a nyári szabadságomat a szabadszállási parasztházunkban töltöttem. Szeptember utolsó hetében – kedd vagy szerda délelőttjén – a fészerben rendeztettem a téli tüzelőt. Szenet lapátoltam, kukoricacsutkát gyűjtöttem zsákokba, áthelyeztem a farönköket és közben fát vágtam, amikor... *a fészer előtt ismét megpillantottam a már említett bajuszos öregembert egy alacsony, fejkendő öreg nénivel. Mintha férj és feleség lettek volna. Csendesen álldogáltak, engem néztek, miközben halkan beszélgettek, de nem értettem, hogy mit. Annyira valóságosnak tűntek, hogy rájuk köszöntem és megkérdeztem tőlük: kit keresnek, miben segíthetnék nekik? Nem válaszoltak, hanem lassan elindultak a kertkapu felé. Közben fokozatosan áttetszővé váltak, majd alig látható füstként szétszortak.*

Az esetet követően diszkréten érdeklődtem az idősebb szomszédoknál, természetesen nem említve, hogy milyen körülmények között találkoztam az öreg házaspárral. Állítólag, az előttem megjelent házaspár nagyon hasonlított a parasztházunk régi tulajdonosaihoz, akik az 1940-es évekig ott éltek, és azóta már régen elhaláloztak.

b) Feketeruhás asszony

Az előbb már említett alacsony, fejkendős öreg nénikével legutóbb 1999-ben találkoztam. Ekkor már eladtuk a szabadszállási parasztházunkat. Egy őszi éjszaka megjelent előttem a káposztásmegyeri lakásunkban, úgy éjjel háromnegyed egy körül. A szoba félhomályban volt, mivel csak egy gyertya pislákolts hangulatvilágításként. Már az ágyban voltam, éppen a másnapi feladataimról gondolkodtam, amikor... *megláttam az öreg nénike elmosódott alakját a fotelban. Annyira élethűnek látszott, hogy reflexszerűen köszöntem neki, és megkérdeztem: hogy tetszik lenni? Úgy tűnt, hogy neheztel rám. Halkan csak annyit mondott: kár volt a házat eladni, mert az új lakók nem becsülik. Azt is mondta, hogy meg fog halni a féllábú szomszédunk. Ezután ültében lassan elhalványodott, enyhe füstként felszívódott. Azóta nem jelent meg. Később megtudtam, hogy szomszédunk meghalt, felsége pedig elköltözött.*

c) Tündéri tanácsok?

2002-ben, a tavaszi napj-egyenlőség idején, egy megidéző szeánsszal próbálkoztam. A teljesen sikertelen kísérletet követően nyugovóra tértem. Úgy hajnal három körül felébredtem. Valahogy képtelen voltam elaludni. Csak forgolódtam az ágyamban, a tévécsatornákat váltogattam. Talán negyed öt körül kezdtem érezni, hogy most már elég fáradt vagyok ahhoz, hogy aludni is tudjak. Eloltottam a villanyt. Csak kevés fény szűrődött be az ablakon. Ahogy nézelődtem a szobában,... *egyszer csak az erkélyajtó környékén mintha egyre világosodott volna, majd fokozatosan kibontakozott egy középkorúnak látszó, arányos alkatú, alig észrevehetően molett, de meglepően fehér hajú hölgy alakja. Bár nem tudtam pontosan kivenni az arcát, de úgy tűnt, mint látnám, és kissé még ismerősnek is tűnt. A szépnek is mondható hölgy világos-szürkés színű, testformát kiemelő, enyhén áttetsző öltözetet viselt. A ruháját vékony sárgás-aranyserű sáv szegélyezte. Egy ugyanilyen színű vastag zsinórszerű, bal oldalt megkötött öv fogta össze öltözetét deréktájon. Karjai szabadon voltak, mindkét csuklóján egyforma rajzos bőrkarakötőt viselt. A nyakrésznél keskeny, de mély kivágás, amely szabadon láttatta hematitből készült furcsa nyakékét. Valamit tartott a kezében, de nem tudtam kivenni, hogy mit (talán egy kisebb botfélét?). Amikor a hölgy rám tekintett, úgy éreztem, hogy csontjaimig lát, és teljesen kiszolgáltatottnak éreztem magam. Csak annyit mondott halkan: azzal foglalkozzak, amihez értek. Amit viszont már tudok, azt adjam át másoknak. És ne ártsak senkinek. Hozzátette: ne higgyem el, ha rosszat mondanak róla. Ezt követően, fokozatosan távolodott és halványodott, majd eltűnt... és a szoba ismét sötét lett.*

Ez a találkozás nagy fontossággal bírt az életemben, különösen azért, mert a hölgyel ezután még többször is találkoztam. Az a hölgy később megjelent az álmomban is. Ezt, az Álom és valóság című kötetben már megírtam, de az érthetőség kedvéért célszerű itt is feleleveníteni.

Életem talán eddigi legmeghatározóbb álmát, pontosabban álomszilánkjait – lábtörésemnek köszönhetem. Az eset banális. Sziget fesztivál nyitóreggelén, 2003. július 30-án, az előző éjszakai hideg esőzéből visszamaradt sárban elcsúszva, sikerült a jobb bokámat több darabra törni. Gyors mentővel kórházba, a kórházi felvételi futószalagján egyenesen a kórterembe, a másnapi reggeli műtetre előkészítve. Többszöri bealvás, álom és ébredés, éjfél utánig, majd bejött a nővér és kérdezi, hogy vagyok. Semmi gond, de mégis nyugtatni próbál, hogy nem

kell félni a műtétől. Furcsa. Ha nem szól, eszembe se jutott volna. Hát igen, a kedveskedés néha többet árt, mint a közömbösség. Fény lekapcs' és újra sötétség, lazulás... és valahol megyek egy szűk utcán. Kétoldalt ismeretlen 2-3 emeletes házak. Sehol egy kereszteződés, az út egy irányba vezet, majd hirtelen... szemben egy alacsony épület. Elzárja az utat, zsákutca. Körbenézek, nem látok kijáratot. Sötétedik. Az alacsony épületen csak egy ajtó, felette egy gyenge izzó. Az ajtó felé megyek, amely félig nyitva. Belépek. Olyan, mintegy folyosószerű, hosszú orvosi várószoba. Falnál ismeretlen emberek üldögélnek, némán, rám sem néznek. Oldalt recepcióséle, fehér köpenyes alacsony vékony nő. Kérem, hol a másik kijárat, ami az utcára vezet. Mosolyog, nem szól, csak jobbra mutat. Elindulok, kilépek a kijárat feliratú ajtó... és egy tágas, díszes dolgozószobában találom magam. Bizonyára rossz ajtón léptem be, megfordulok, hogy visszamenjek a folyosóra... de az ajtó eltűnt. Körbenézek, de sehol sem látok ajtót. A szoba végében álló íróasztalnál megpillantok egy középkorúnak látszó, arányos alkatú, meglepően fehér hajú hölgyet, fekete-zárt ruhában. Az arca ismerős, mintha már találkoztunk volna valamikor. Furcsán, megszeppenően érzem magam. Magamra nézek, hát nincs rajtam ruha. Ekkor a hölgy rám tekintett, és úgy éreztem, hogy a csontjaimig lát. Úgy érzem, teljesen védtelen és kiszolgáltatott vagyok. Szúrós szemmel rám nézett és azt mondta: „Miért nem hallgattál rám?” Ekkor ismertem fel. Ő az a fehér ruhás hölgy, aki egyszer, valamikor már megjelent előttem. Így folytatta: „Tanulj, taníts, de ne árts!” Majd fokozatosan halványodott, majd eltűnt. Körbe néztem és megláttam egy ajtót. Kiléptem rajta, és kint voltam a napfényes utcán... ekkor hirtelen felébredtem. 3:32. Már árnyalatnyit pirkad.

5.3. Beszélgetés halottakkal

A legfelkavaróbb élmény talán az, ha halott látogat meg „vendédként”. Talán azért, mert ez nem illeszkedik a halálról kialakított közfelfogáshoz, illetve sok esetben kellemetlen lehet feszegetni a már lezártnak hitt dolgokat. Az viszont tény, hogy az ilyen vendéglátás segíthet minket ahhoz, hogy a halálesetet feldolgozzuk, illetve bizonyos dolgokat magunkban is tisztázzunk, helyrerakjunk.

a) Találkozás apósommal

Apósom halálát követően, úgy fél év múlva, különös találkozásban volt részem. Az 1992-es nyarat éppen abban a szabadszállási parasztházban töltöttünk, amelyet a télen meghalt apósomtól örököltünk. Éppen a kisszoba feljavításával (vakolás, festés, kályhajavítás) foglalkoztam. Elfogyott a mész, ezért elindultam a kamrába, hogy a vakolatot kikeverhessem. Ahogy a kisszobából átléptem a konyhába, hirtelen megláttam az apósomat, aki a sparhelt melletti padon üldögélt. Ahogy életében is szokott. Annyira élethűnek tűnt, hogy eszembe sem jutott, hogy már meghalt. Odaköszöntem neki: Szia! Hogy vagy? Hát te mit csinálsz itt?.. és hitelen eszembe villant, hogy ez lehetetlen, nem lehet itt, hiszem már rég meghalt. Ahogy erre gondoltam, az apósom alakja egyre inkább halványodni kezdett, majd füstszerűen széteszlott. Számomra az volt megdöbbentő, hogy nem döbbsentem meg. Szinte természetesnek vettem apósom halála utáni megjelenését és eltűnését. Semmilyen félelmet vagy zavartságot nem éreztem. Talán még megkönnyebbülést is éreztem, hogy nem vesztettem el őt véglegesen.

Másnap a találkozásomat elmondtam a feleségemnek. Nagy megdöbbenésemre nem lepődött meg. Bevallotta, hogy néhány nappal előbb már találkozott az apósommal a tornácon, aki halvány és áttetsző füstszerű alakban jelent meg előtte néhány pillanatra. Feleségemet viszont nagyon megviselte ez az élmény, ezért nem mert nekem szólni.

b) Halott költözése

Az előbbi esetet követően – néhány hónap elteltével – apósom újra jelentkezett. Ekkor a káposztásmegyeri lakásunkon „keresett” meg. Már nem emlékszem pontosan, hogy melyik este jelent meg, de megjelenése egyszerű módon történt. Már majdnem éjfél lehetett, a családom már aludt, amikor a fürdőszobából a szobámba indultam. Ahogy a szobába léptem... *megpillantottam Apósom halvány sziluettjét a fotelban. Néhány szóval elmondta, hogy felköltözik hozzánk, de nem fog minket zavarni. Én érzékeltettem vele, hogy ez nem lenne szerencsés, mert a családomnak ez kényelmetlenséget okozhat. Úgy láttam, megneheztelt. Lassan eltűnt, mintha ott sem lett volna. Azóta nem jelentkezett.*

c) Felkavaró rokonlátogatás

Az *Elmulasztott segítség* címszó alatt közölt álmomban (az 1. könyvben) már bemutatott öngyilkos férfikonunk szintén megjelent előttem. Ez a megjelenés lehetett véletlenszerű, bár tudatosan próbáltam megjeleníteni, a hozzáértők számára ismert módon.

Az idézés nagyon nehezen ment, több mint fél órát kellett koncentrálni, ... *mire megjelent az előre kijelölt helyen. Sötétkék nadrágot viselt, kitaposott fekete cipővel és világoskékes inggel. Kérdésekre röviden elmondta, hogy miért akasztotta fel magát. Úgy érezte, hogy élete javíthatatlanul tönkrement. Napszámos munkahelyét elvesztette, feleségével a kapcsolata egyre inkább megromlott, lánya elhanyagolja, veje utálja, unokájával csak keveset lehet, anyósának gondozását is az ő nyakába varrták. Csak addig van rá szükség, ameddig pénzt tud adni, vagy ha szükség van a munkájára. Elsősorban magát hibáztatja. Gyávának tartotta magát, mert nem mert fellépni felesége basáskodása és lustasága ellen. Megalázzónak tartotta, ahogy elvesztette munkahelyét. Nem tudta megbocsátani magának azt, hogy nem mert kiállni önmagáért és, hogy elviselte a megaláztatásokat. Megelégedte, hogy csak kihasználják, megalázzák és kinevezzék a háta mögött. Magát hibáztatta azért is, hogy elnézte felesége munkaundorát és úrhatnámságát. Zavarták a feleségéről suttogott pletykák is. Megdöbbenésemre elmondta, hogy ha akarták, megmenthették volna. Pont azelőtt akasztotta fel magát, amikor a felesége hazatért. Ha gyorsan levágják és segítenek, akkor még élne. De nem bánja, hogy elment. Úgysem változott volna semmi. Így végre nyugta lesz. Talán csak a lánya és unokája hiányzik néha, mások nem érdeklik. Nem felejtí el, amit felesége vele tett, és erre őt még többször emlékeztetni fogja. Engem megkér, hogy többet ne hívjam. Rosszul esett neki, hogy a baj előtt nem látogattam meg. Bár az utóbbi időben már velem sem tudott felszabadultan beszélgetni, mert zavarta a családjaik között egyre erősödő különbség. Talán egyszer még találkozunk, majd jelentkezik... majd hirtelen eltűnt, a kapcsolat befejeződött.*

Azóta nem jelentkezett, de az események azt mutatják, megkezdte ígéretének beváltását. De egyébként is, mióta nyugdíjra vagyok, az ilyesfajta élményeket egyre ritkábban élek át. Talán azért, mert sokkal ritkábbak az életemet alapvetően befolyásoló konfliktusok, kevesebbet kell idegeskednem, nem feszítenek lelkiismereti és egzisztenciális problémák.

Meggyőződése, hogy eseményszilánkjaimat olvasva néhányan ráéreznek, hogy ő is átéltek hasonló élményeket. Legfeljebb, eddig ennek nem tulajdonítottak különösebb jelentőséget.

Befejezés

Nos, elértünk az élmény és valóság kapcsolatával foglalkozó kötet végéhez. Nem kívántam olyan kérdésekkel foglalkozni, hogy miként jön létre az élmény (emlék, képzelet, látomás stb.) ezzel a szakirodalom foglalkozik, gyakran ellentmondásosan. Gyakran úgy, hogy a „hivatalos” tudomány által adott válaszok sem mindig kielégítőek. Arra sem szándékoztam kitérni, hogy az esemény – tudományosan – lehetséges vagy nem. Ugyanis, a tudomány nem tud mit kezdeni a rekonstruálhatatlan, megismételhetetlen és felidézhetetlen jelenségekkel.

E sorok megírásakor elsősorban arra törekedtem, hogy konkrét és szemléletes példákon keresztül bemutassam: az esemény és a valóság között igen érdekes és nem eléggé tanulmányozott kapcsolat állhat fenn. A bemutatott példák egyúttal arra is rávilágíthatnak, hogy a régi és beváltak tűnő magyarázatok nem mindig képesek a felmerült kérdéseket megnyugtatóan megválaszolni. Néhány sokszínű példa (úgy mint: emlékezés-torzulás, képzelgés, látomás, vízió) pedig nehezen magyarázható és kényelmetlen kérdéseket vethetnek fel a hagyományos emlék- és képzelet-magyarázatokat elfogadó szakemberek számára is.

Na de lépünk tovább...

Közeleg 2003. év karácsonya. Ideje mérleget vonni, rendet tenni önmagunkban, felkészülni a jövő esztendőre. Én is megtettem. Majd négy éve már, hogy a civil szférában szorgoskodom. Dolgoztam önkéntesként, segítettem és támogattam a rászorulókat, társadalmi szervezeteket és magánembereket egyaránt. Időt és energiát nem sajnálva, talán hasznosnak is képzelve magam, de egyszer mindenkinek kinyílik a szeme. Az én látásomat a július 30-ai balesetem hozta meg. Az a baleset, amely éppen civil és karitatív tevékenység során ért.

Műtét, tíz napos kórházi ápolás, majd 2 hónap otthoni fekvés, közben fájdalom. Ami talán a lábamnál is jobban fájt – az, hogy ez idő alatt egyetlen munkatársam, barátom, ismerősöm sem látogatott meg azok közül, akikkel együtt dolgoztam, akiknek segítettem. Még arra sem méltattak, hogy telefonon érdeklődjenek: élek-e vagy halok. Igaz, egyszer felhívtak az alapítványomtól, hogy „gyógyuljak meg, mert kénytelenek lesznek mást hozni a helyemre”. Ennyit értek, akikben bíztam, hittem. A teljes civil körből (közel száz ismerős közül) csak Str. János keresett meg, bár nehezteltünk egymásra. Lám, néha többet ér egy tisztességes haragos, mint egy lelketlen felebarát. Tudtam, hogy ez már nem az én világom, nem az én közösségem. Éreztem, hogy szakítanom kell a múlttal. Tudatosodott bennem, hogy az én új utam = a hagyományörzés és a természetes-népi gyógyítás. De ez már a következő kötet története...

Vége

Életút

FARKAS LÁSZLÓ.

Írói neve: Remete Farkas László

1954-ben született Budapesten. Családos. Jelenleg nyugdíjas.

1977-1985 között Szabadszálláson kiképzőtiszt, oktatásszervező és vezető.

1991-ig haditechnikai fejlesztőmérnök, több nemzetközi fejlesztés résztvevője.

1992-1994 között vezető beosztású munkabiztonsági főtitzt.

1994-1999 között minisztériumi főtanácsos

2000-ben új életet kezd, nyugállományba vonul, a katonaságot végleg elhagyja.

2001-től a REX Kutyaotthon Alapítványnál tevékenykedik.

FŐBB ISKOLÁI:

1972-ben jelesen érettségizett a Budapest Vörösmarty Gimnáziumban

1977-ben kitüntetéssel diplomázott a Moszkvai Malinovszkij Páncélos Akadémián.

1983-ban kitüntetéssel végzett a Budapesti Műszaki Egyetem mérnöktanári szakán.

1988-ban a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia kandidátusi végbizonyítványt szerzett.

1995-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen munkavédelmi szakmérnökként végzett.

1998-ban a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem VKI közszolgálati menedzseri oklevél.

TOVÁBBKÉPZÉSEK:

8 külföldi speciális tanfolyam, 4 hazai egyetemi továbbképzés, 2 USA-EPA és 1 RSPCA tanfolyam.

TANULMÁNYUTAK:

Szovjetunió, NDK, Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, India és Svájc.

MŰSZAKI FEJLESZTŐI TEVÉKENYSÉGE:

Elméleti felkészültségét díjazott tudományos pályázatok, cikkek, tanulmányok, kísérleti és fejlesztési témakidolgozások minősítik. Műszaki érzékét találmány, újítások, haditechnikai fejlesztések, saját tervezésű diagnosztikai műszerek és szimulációs algoritmusok bizonyítják.

OKTATÁSI TEVÉKENYSÉGE:

Katonai kiképző és középfokú intézményeknél közel tízéves oktatási tapasztalatot szerzett. Néhány éven át vendég-előadóként tevékenykedett különböző felsőoktatási intézményeknél is, részt vett a katonai főiskolai és akadémiai oktatásban. Oktató-kiképzői eredményességét főiskolai tankönyv, jegyzetek, műszaki és szervezésméleti cikkek, oktatókabinetek, kiképzési és AV-programok, sikeres szakmai tanfolyamok, szakmai (szakjavítói) versenyeken a tanítványai elért eredményei igazolják.

SZERVEZÉSI ÉS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGE:

A műszaki és környezetbiztonság terén (10 éven) át ágazati szintű irányítói és felügyeleti feladatokat látott el. Aktívan részt vett a jogalkotási és szervezési munkálatokban.

ELISMERÉSEI:

Polgári-katonai kitüntetések, soron kívüli előléptetés, pénzjutalmak, dicséretetek, miniszteri oklevelek, pályázati díjak, külföldi tanulmányutak és oklevelek.

TÁRSADALMI TEVÉKENYSÉGE:

Segítséget nyújtott több új társadalmi szervezet létrehozásánál, jogi és szakmai tanácsokkal segítette tevékenységüket. Oktatás, rendezvényszervezés, műszaki irányítás, munkabiztonság felügyelete.

POLGÁRI ÉRDEKLŐDÉSI KÖRE:

Honfoglaló magyarság és rokonnépeinek története, néprajza és népművészete, kísérleti régészet, régi korok technológiája, elfeledett módszerek újra felfedezése. Elődeink hétköznapi életmódjának tanulmányozása, átélése. Ősi természetes és spirituális gyógyítási eljárások tanulmányozása.

SPIRITUÁLIS TEVÉKENYSÉGE:

- 2001. Természetes és ezoterikus gyógyítások és spirituális módszerek tanulmányozása.
- 2002. Az ősi 12-es gyógyítás felelevenítése, gyógyítási eljárás kidolgozása.
- 2003. Magyarságismereti kutatások, ősi hitvilág és népszokások tanulmányozása.
Pannon ősvallás (pannon wicca) koncepciójának létrehozása.

Alkotások

I. TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI MUNKÁK:

- 1. Линеаризация передаточных характеристик двигателей ЭДПВ (БАБТВ, Москва 1974.)
- 2. Импульсное управление электроприводом СТВ (БАБТВ, Москва 1975.);
- 3. Модернизация системы стабилизации вооружения танка (БАБТВ, 6. фак. Москва 1976.);

II. DIPLOMAMUNKÁK:

- 1. Модернизация системы наведения вооружения типа БМП-1 (БАБТВ, Москва 1977.);
- 2. Tiszthelyettes hallgatók pályaválasztási attitűdjei és pályastabilitása (BME-PTKI, Bp. 1983.);
- 3. Honvédségi balesetek statisztikai és bioritmus-vizsgálata (BME-OMKTI, Bp. 1995.);
- 4. A honvédelmi ágazat műszaki-, humán- és környezetbiztonsági igazgatási és hatósági-felügyeleti rendszerének korszerűsítése (ELTE-VKI, Bp. 1998.);

III. KANDIDÁTUSI ÉRTEKEZÉS:

- 1. Harckocsi fegyverzetstabilizáló és irányzórendszerek diagnosztikai vizsgálata (ZMKA, Bp. 1989.);
- 2. Harckocsi fegyverzetstabilizáló és irányító rendszerek diagnosztikai vizsgálata /diagnosztikai algoritmusok, számítási-modellezési programok, ábraalbum/ (MH HTI, Budapest 1990.);
- 3. A kandidátusi értekezés tudományos eredményei alapján létrehozott TPD-2E28M diagnosztikai berendezés, valamint tervei, műszaki leírása kezelési utasítása (MH Gödöllői Gépgyár, 1990.)

IV. JEGYZETEK:

- 1. Harckocsi páncélzat hibafelvételezése és csapatjavítása (MN 7260, Szabadszállás 1980.)
- 2. SZTP-2 és 2E28M típusú stabilizátor rendszerek hibafelvételezése (MN 7260, 1982.)

3. Stabilizátor szerkezetan I. kötet: Szabályozástechnikai alapismeretek (ZMKMF, Bp. 1983.)
4. Stabilizátor szerkezetan II. kötet: Stabilizátor típusismeret (ZMKMF, Budapest 1983.)

V. TANULMÁNYOK:

1. Mozgó harcjárművek fegyverzetének stabilizálása (Budapest, Honvédelem 5/1993);
2. Mozgó gép- és harcjármű diagnosztikai állomás (MN HTI 1986. Nyt.szám: 1092/2/86.);
3. Harcjárművek térbeli mozgásának modellezése (MN HTI 1988. Nyt.szám: 481/1977.);
4. Harckocsi kezelőszemélyzet kiképző szimulátor / tanulmány/ (MN HTI 1988. ST-2A/1987.);
5. Harckocsi kezelői szimulátor szoftvervázlatának kidolgozása (MN HTI 1988. ST-4/1988.);
6. Harckocsi szimulátorok real-time CGS képalkotási lehetőségei (MN HTI 1989. ST-5/1988.);
7. Irányított energiájú heterogén detonációs töltetek kialakítása (MN HTI 1989. SW-1/1989.);
8. A humánkörnyezet-biztonság rendszerének korszerűsítése (HM OTF Tan. gyűjtemény, 2000.);

VI. SZAKMAI FORDÍTÁSOK:

1. Az 1EC10M irányzórendszer műszaki leírása (HM dokumentáció, 1980.);
2. A 2E28M stabilizátor műszaki leírása (HM kiadvány, 1981.);
3. A 2E28M stabilizátor műszaki leírása. Ábraalbum (HM kiadvány, 1981.);
4. A 2E28M stabilizátor javítási utasítása (HM kiadvány, 1981.);
5. A T-55 és T-72 harckocsik atom- és tűzvédelmi berendezéseinek javítása (HM dok., 1981.);
6. Hk. éjszakai figyelőműszerek és irányzótávcsövek javítástechnológiája (HM dok., 1981.);
7. A TSSzM-32P stabilizált látómezejű irányzótávcső működési leírása (HM dok., 1981.);
8. ABC védelmi berendezések hibafelvételezése és javítása (HM dok., 1982.);
9. A TPD-2-49 irányzótávcső és távmérő műszaki leírása (HM dok., 1982.);
10. A TPD-K1 irányzótávcső és távmérő műszaki leírása és javítási utasítása (HM dok., 1983.);

VII. SAJÁT FEJLESZTÉSEK, ÚJÍTÁSOK:

1. 3x36V (400 Hz) és 3x40V (500 Hz) kimenetű tápegység (MN 7260, Unsz: 15/1978.)
2. 26V(20kW)-os hálózati tápegység álló harckocsi energia ellátására (MN 7260, Unsz: 16/1978.)
3. KP-1 készülék a PU-5 irányító tömbök diagnosztizálására (MN 7260, Unsz: 30/1981. és 01/1984.)
4. KP-2 készülék a KR-5 egységek diagnosztizálására (MN 7260, Unsz: 31/1981. és 02/1984.);
5. KP-3 készülék a KT-5 egység diagnosztizálására (MN 7260, Unsz: 32/1981. és 03/1984.);
6. KP-4 készülék az 1EC10M rendszer diagnosztizálására (MN 7260, Unsz: 33/1981. és 04/1984.);
7. KP-6 készülék a 2Sz3 rendszer irányítótömb diagnosztizálására (MN 7260, Unsz: 6A/1984.);
8. KP-7 készülék a 2Sz3 rendszer K-1 egységének ellenőrzésére (MN 7260, Unsz: 6B/1984.);
9. KP-8 készülék a PG-2 irányzék tápegységének ellenőrzésére (MN 7260, Unsz: 10/1984.);
10. KP-9 készülék a PG-4 irányzék tápegységének ellenőrzésére, (MN 7260, Unsz: 1/1985.);
11. KP-10 készülék a TPD-K1 lézer távmérő diagnosztizálására (MN 7260, Unsz: 20/1982.);
12. KP-11 készülék a 2E28M FST rendszer K2 hibafelvételezésére (MN 7260, Unsz: 11/1982.);
13. KP-12 készülék az automata töltő KR-1 egység diagnosztizálására (MN 7260, Unsz: 12/1982.);
14. KP-13 berendezés a TPD-2E28M rendszer diagnosztizálására (MN 7260, Unsz: 12/1982.);
15. KP-14 készülék a 2E28M töltési szögre állító hibafelvételezésére (MN 7260, Unsz: 2/1985.);
16. KP-15 készülék SzTP-1, SzTP-2, 2E28M, 2E23 hidraulika ellenőrző (MN 7260, Unsz: 3/1985.);
17. KP-16 készülék a 8LO4P, PT-200C, PAG-1F inverter ellenőrzésére (MN 7260, Unsz: 4/1985.);
18. KP-17 készülék az SzTP és 2E28M giroszkóp egységei ellenőrzésére MN 7260, Unsz: 5/1985.);
19. KP-18 készülék az SzTP és 2E28M reteszelvek ellenőrzésére MN 7260, Unsz: 5/1985.);
20. Csőszűkítő és „vaklőszer” kialakítása DSK, NSZVT géppuskákhoz (MN 7260, Unsz: 8/1985.);
21. A honvédelmi ágazat kutatási-fejlesztési rendszerének korszerűsítése (MH HTI, Unsz. 1/1990.)

VIII. TALÁLmány:

1. Automatikus nyomatékvaltó vezérlőrendszer haszongépjárművek korszerűsítéséhez (MSZH 1991, Lajstromszám: 216706. Védeltsége 2006-ban megszűnt)

IX. Díjazott pályázatok:

1. Állandó struktúrájú fegyverzet-stabilizátorok pontosságnövelése (MN FTFCFSF, 1987.);
2. Aerosol robbanóanyag-keverékek spec. feladatok végrehajtására (MN FTFCFSF, 1987.);
3. Változó struktúrájú fegyverzet-stabilizátorok kialakítása (MN FTFCFSF, 1988.);
4. Miniatűr irányított energiájú páncélelhárító töltetek kialakítása (MN FTFCFSF, 1988.);
5. Radioaktív áramforrás hosszú működési idejű eszközök energiaellátására (MN FTFCFSF, 1988.);
6. Irányított hatású vízi aknamentesítő töltetek kialakítása (MN FTFCFSF pályázat, 1988.);

X. FEJLESZTÉSI JAVASLATOK:

1. „TUCSA” ködgránát hazai kiváltása és álcázó-képességének fokozása (MN HTI, 1988.);
2. $\text{Ca}_x(\text{NH}_4)_y(\text{NO}_3)_{(2x+y)}$ alapú diszperz-emulziós robbanóanyag kialakítása (MN HTI, 1988.);
3. Kombinált (fényjelző, füstjelző, hangjelző) jelzőtöltet kialakítása (MH HTI, 1990.);
4. Timföldgyártásból visszamaradt vörös-iszap kerámiaipari felhasználása (MH ATFCFSF, 1995.);
5. Laktanyai kommunális és biohulladékok kogenerációs hasznosítása (HM IF, 1998.);

XI. Műszaki-szakértői vizsgálatok:

1. Stabilizátor nagyjavító elektromos műhelygépkocsi haditechnikai vizsgálata (MN HTI 1983.)
2. Stabilizátor nagyjavító hidraulikus műhelygépkocsi haditechnikai vizsgálata (MN HTI 1983.)
3. Akkumulátorjavító műhelygépkocsi üzemi és haditechnikai vizsgálata (MN HTI 1985.)
4. Hk. különleges berendezéseket javító műhelygépkocsi haditechnikai vizsgálata (MN HTI 1986.)
5. A 2E28MC üzemi és haditechnikai ellenőrző vizsgálata (HM Currus Rt, 2000.)

XII. JOGSZABÁLYTERVEZETEK KIDOLGOZÁSA:

1. A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról (HM rendelet tervezetek 1994-1999. közötti változatai);
2. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény végrehajtásáról (HM utasítás tervezetek 1996-1999. közötti változatai);
3. A tűzvédelem és a műszaki mentés honvédelmi ágazatra vonatkozó különös szabályairól (HM rendelet tervezetek 1997-1999. közötti változatai);

XIII. KIKÉPZÉSI ESZKÖZÖK, SEGÉDLETEK:

1. Stabilizátor és irányzórendszer szakkabinet kialakítása (MN 7260 Szabadszállás, 1981.);
2. Hk. és hjmú fegyverzet szakkabinet kialakítása (MN 7260 Szabadszállás, 1981.);
3. Hk. és hjmú optika és infra szakkabinet kialakítása (MN 7260 Szabadszállás, 1982.);
4. Látómező stabilizátor működését bemutató modell (MN 7260 Szabadszállás, 1980.);
5. BMP-1 irányzó kiképző berendezés működő toronymakett felhasználásával (MN 7260, 1982.);
6. Elektrovaria kiegészítő készlet hk. és hjmú rendszerek bemutatásához (MN 7260, 1982.);
7. Audio-vizuális oktató program: SzTP-2 stabilizátor felépítése, működése (MN 7260, 1981.);
8. Audio-vizuális oktató program: 2E28M stabilizátor felépítése, működése (MN 7260, 1982.);

XIV. KIKÉPZÉS-SZERVEZÉS:

1. T-72 stabilizátor-műszerész szakjavító tanfolyam kiképzési programja (MN 7260, 1978.);
2. T-72 irányzó- és inframűszerész szakjavító tanfolyam kiképzési programja (MN 7260, 1978.);
3. T-72 fegyverzetjavító szakjavító tanfolyam kiképzési programja (MN 7260, 1978.);
4. T-72 elektroműszerész szakjavító tanfolyam kiképzési programja (MN 7260, 1978.);

5. BMP-1 irányzó-, inframűszerész szakjavító tanfolyam kiképzési programja (MN 7260, 1979.);
6. BMP-1 fegyverzetjavító szakjavító tanfolyam kiképzési programja (MN 7260, 1979.);
7. BMP-1 elektroműszerész szakjavító tanfolyam kiképzési programja (MN 7260, 1979.);
8. MT-LB alvázszerelő szakjavító tanfolyam kiképzési programja (MN 7260, 1981.);
9. STGYH gyakorlat kiképzési program, levezetési terv (MN 7260, 1981. 1982. 1983. 1984.).

XV. ÁLLATVÉDELMI TEVÉKENYSÉG SZERVEZÉS:

1. Budapesti Állat- és Természetvédelmi Kultúrpark generál-tanulmányterv (REX, 2000.);
5. Állatvédelmi alapítvány alapszabályzatai (szervezeti, munkaügyi, iratkezelési) (REX, 2001.);
7. Segítő Mancs Alapítvány, alapító okirata, alapszabályzata (SMA, 2001.);
9. Állatvédelmi alapítvány gazdálkodási szabályzatai (pénzügy, anyagkezelés, selejtezés) (REX 2001.);
11. Működési támogatás pályázat (Ökotárs, ÁSZ-2001.)
12. Csellengő Kisállatmenhely Alapítvány alapító okirata, alapszabályzata (Cseka, 2002.);
6. Magyar Állatotthonok Országos Szövetség alapító okirata, megalakítása (MÁOSZ, 2002.);
6. Állatvédelmi alapítvány műszaki szabályzatai (munka-, tűz-, környezetvédelmi) (REX, 2003.);
7. Állatvédelmi alapítvány egészségügyi szabályzatai (munka-, állategészségügyi) (REX, 2003.);
8. Állatvédelmi alapítvány védelmi szabályzatai (örzésvédelem, riasztás, felszámolás) (REX, 2003.);
9. A kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról Korm. rendelet 1. tervezet (REX, 2003.);
10. Állatmenhely Közhasznú Egyesület egyes szabályzata és első honlapja (ÁKE, 2003.)

XVI. ÁLLATVÉDELMI PÁLYÁZATOK:

1. Környezeti, természetvédelmi szemléletformálás pályázat (KAC, 2000.)
2. Programok, projektek, rendezvények, akciók pályázat (KAC, 2000.)
3. Környezeti, természetvédelmi médiaterv pályázat (KAC, 2000.)
4. Ökotanya létrehozása pályázat (REC Magyar Iroda, 2001.)
5. Elhagyott hulladéklerakó mentesítése pályázat (Világbank Magyarországi Regionális Irodája, 2001.)
6. Pepsi Sziget 2001 Fesztivál megjelenés, program pályázat (Sziget Kft., 2001.);
7. Természetes táji értékek sokféleségének megőrzése pályázat (Közcélú „b”, 2002.)
8. Környezeti, természetvédelmi szemléletformálás pályázat (Közcélú 6 „f”, 2002.)
9. Állatvédelmi tanácsadó és segélyszolgálat pályázat (Ökotárs, 2002.)
10. Környezetvédelmi programok, kezdeményezések pályázat (Közcélú 6 „f”, 2002.)
11. Részleges hulladékmentesítés és rekultiváció pályázat (Közcélú 6 „f-2”, 2002.)
12. állatvédelmi tanácsadó és jogsegélyszolgálat pályázat (Közcélú 6 „f”, 2002.)
13. Jeles napok a környezet- és természet védelmében (Közcélú „d”, 2002.)
14. Környezet- és természetvédelmi szakmapolitikai programok kidolgozása (Közcélú „c”, 2002.)
15. környezettudatosság erősítő társadalmi célú kampány szervezése (Közcélú „g”, 2002.)
16. Szemléletformálást szolgáló ismeretterjesztők készítése, (Közcélú „g”, 2002.)
17. Kultúrpark létrehozása elhagyott törmelék-lerakóhelyen (Phare Access, 2002.)
18. Alapítvány működési támogatás pályázat (Műszaki K+F, 2003.)
19. Vizes élőhely mentesítése és rehabilitációja (Föv. Önk. 2003.)
20. Környezet- és természetvédelmi kommunikáció (Zöld Forrás 5.2., 2003)
21. Állatmentő szolgálat és jogsegély-iroda működtetése (MATÁV, 2003.)
22. Jeles napok a környezet- és természet védelmében (Zöld Forrás 5.10., 2003.)
23. Iskolások állatvédelmi oktatása. Small Embassy Projects by Royal Netherlands Embassy (2003.)
24. Állatterápiás programok megvalósítása pályázat (MATÁV, 2003.)

XVII. EZOTERIKA:

1. Álom és valóság. Rejtélyes élmények 1. könyv (2003.)
2. Ösmagyar kalendárium (2003.)

----- Lezárva 2003. december 26-án